

JOURNALISTI

4
2018

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
94. vuosikerta 23.3.2018

Starba

Oskari Onnista ei
kiinnosta brändätä
itseään.
Kannattaisiko?

8

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: RIITTA SUPPERI

● Ella Kiviniemen riekko-otos palkittiin vuoden lehtikuvana. **25**

KUVA: ELLA KIVINIEMI

● Nyhetsnäsor är olika, kampen för att se vad som finns framför dem likaså, skriver Dan Lolax.

20

● Anu Nousiaisen työlästä juttua Syyriaan sotaan lähteneistä suomalaisista seurasi hiljaisuus.

22

KUVA: VILLE MÄNNIKÖ

● Enduro on likaisin tapa liikkua paikasta toiseen, sanoo tuottaja Janne Tervola.

30

KUVA: MEERI UTTI

● Aluksi olivat Pekka Ruohoranta ja Miira Karhula. Nyt on viisi vuotta poliittista satiiria.

16

Journalismia avoimesti

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Bonnierin Suuri Journalistipalkinto on arvokas instituutio. Palkitut ansaitsevat vilpittömät onnittelut. Hyvä kello kauas kuuluu, sitä pitää helisyttää aina, kun aihetta on. Esimerkiltä journalismia kelpaa palkita ja esitellä.

Kulttuurin eri sektorien palkintoja on perinteisesti arvosteltu yhdestä niihin luontaisesti liittyvästä mahdottomuudesta: tekijöitä ja teoksia ei voi arvottaa kiistattoman yhteismitallisilla suureilla. Kilogrammat ja senttimetrit tuottavat yksiselitteisiä voittajia kalakilpailuissa ja urheilun maailmassa.

Journalismia ei mitata yhtä selkeillä mittareilla. Sen hyvyys perustuu työn vaikuttavuuden arviointiin, ja huippusuorituksissa on usein pienestä kiinni, millaiseen ratkaisuun osaavista kollegoista koostuva raati lopulta päätyy. Kaikki loppusuoralla kilvoittelevat edustavat ehdottomasti oman genrensä

vuotuista huippua.

Tekijöille ja heidän edustamilleen mediataloille palkinnon pokkaaminen on aivan erityinen meriitti, mutta palkitsemisella on muitakin merkityksiä. Palkinnot tarjoavat tilaisuuden esitellä laadukasta journalismia, sen tekemistä ja tekijöitä. Ne kertovat, millaista journalismia ala arvostaa.

”Yleisölle on kyettävä perustelemaan työhön liittyviä valintoja.

Journalistisen laadun käsitteen pohdinta ja journalismin käytäntöjen avaaminen ovat osa journalistin arkea, ei pelkästään kilpailujen ja palkintogaalojen aiheita. Tihentynyt tiedonvälitys ja yleisösuhteen muuttuminen välittömäksi ja suoraksi ovat lisänneet myös toimituksellisten

prosessien avaamisen tärkeyttä.

Tätä korostaa myös Julkisen sanan neuvoston käynnistämä vastuullisen journalismin kampanja. *Journalistin ohjeet* eivät ole pelkästään journalisteja varten, ne kuuluvat myös yleisölle. Vastuullisuus merkitsee laatua, ja ohjeiden noudattaminen on laadun takeista tärkeimpiä.

Vuoden journalistina palkittu Ylen toimittaja **Olli Seuri** käsiteli palkintopuheessaan oivaltavasti korkean kunnianhimon, ammattitaidon ja asenteen tärkeyttä arkisessa työssä. Yleisölle on kyettävä perustelemaan työhön liittyviä valintoja ja painotuksia.

Seuri patisti unohtamaan vanhan portinvartijan roolin ja hakeutumaan kumppanuussuhteeseen yleisön kanssa. Avoimuudelle on suoranainen tilaus. Edellytämme sitä kernaasti hallinnolta ja poliitikoilta. Olemme siihen itse valmiita? Palkinnonsaajan sanoin: ”Ei vetäydytä kauemmas, vaan tullaan lähemmäs.”

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Aukkoinen laki

Työnsä vuoksi ilkeämielisen, uhkailevan kampanjan kohteeksi joutuva journalisti on lainsuojaton, ellei hän itse käynnistä oikeusprosessia. Vaikka yhteen henkilöön kohdistuvalla viestien vyörytyksellä halutaan ilmiselvästi vaikuttaa toimittajan työhön, se on asianomistajarikos.

Näin arvioi valtakunnansyyttäjä tutkittuaan *Turun Sanomien* toimittajaan **Rebekka Härköseen** kohdistunutta häirintäkampanjaa, joka liittyi

viime elokuussa Turussa tapahtuneiden puukotusten uutisointiin.

Härkönen ei halunnut lisätä omaa taakkaansa ryhtymällä itse hakemaan oikeutta asiassa, jossa oli myös iso yleinen intressi, lehdistönvapaus.

Laki ei anna edes työnantajalle mahdollisuutta hakea oikeutta tällaisissa tapauksissa. Prosessiin ei voi ryhtyä mikään muukaan taho, kuten esimerkiksi häirinnän kohteen ammattiliitto. Laissa on reikä, joka pitää paikata.

KASVO

BELLA RAPOPORT

● 37-vuotias pietarilainen feministiaktivisti, toimittaja ja antropologi.

● Tehnyt töitä toimittajana vuodesta 2011. Uransa alussa toimi pääasiassa lifestyle- ja elokuvatoimittajana. Vähitellen alkoi painottaa feministisiä teemoja, ja kirjoitti etenkin naisiin kohdistuvasta väkivallasta, seksuaalivähemmistöistä ja maan naiskuvasta.

● Sairastuttuaan työuupumukseen on vähentänyt journalistista työtä. Valmistelee maisterintutkielmaa.

Kohti feminismiä Venäjällä

Bella Rapoport on venäläinen toimittaja ja feministi, joka on optimistinen kotimaansa kehityksen suhteen.

VEERA VEHKASALO, TEKSTI • KIMMO RÄISÄNEN, KUVA

”Vielä muutama vuosi sitten olin melkein ainoa, joka kirjoitti Venäjällä feministisestä näkökulmasta”, muistelee **Bella Rapoport**.

Hän vieraili Helsingissä naistenpäivän aattona puhumassa naisten oikeuksista Venäjällä.

Rapoportin aloittaessa työnsä teema oli vähän esillä, ja feminismillä oli huono kaiku.

”Kun nainen sanoi olevansa feministi, hän sai kuulla olevansa tyhmä ja aggressiivinen. Se oli hyvin vaikeaa. Kaikki mitä kirjoitin, kirvoitti naurua ja haukkuja.”

Suurin häly syntyi vuonna 2015, kun Rapoport syytti artikkelissaan maan liberaalia mediaa seksismistä.

Palautetta satoi. Häntä haukuttiin tyhmäksi, lihavaksi ja viiksekkääksi. Puhelin piippasi jatkuvasti sekä haastattelupyyntöjä että loukkauksia.

”Paloin loppuun. Siihen vaikutti kiusaaminen, mutta myös se, etten pitänyt huolta itsestäni. Kirjoitin liikaa ja luin paljon rankkaa materiaalia”, hän kertoo.

Tapauksen jälkeen Rapoport oppi paitsi välttelemään pahimpien juttujen lukemista, myös huomaamaan kaiken saamansa kiitoksen. Hän uskoo, että ilmapiiri on muuttumassa.

”Nyt tilanne on helpompi. Feministisiä toimittajia on enemmän. Tiedotusvälineet muuttavat suhtautumistaan ja kielenkäyttöään ainakin hiljalleen. Toivon, että minulakin oli oma pieni vaikutukseni.”

Myös eri kampanjoilla on ollut osansa. Venäjänkielisessä sosiaalisessa mediasa kiersi jo vuonna 2016 kampanja #enpelkääsanoa (#ЯнеБоюсьСказать). Se kirvoitti #metoon tapan tavallisilta naisilta kertomuksia seksuaalisesta väkivallasta.

”Se levisi kuin aalto. Seurasi loistavia keskusteluja.”

Itse #metoo ei vielä ole levinnyt maassa laajalle, mutta ensimmäinen kohu sen hengessä syntyi helmikuussa. Kolme naispuolista toimittajaa syytti Venäjän duuman jäsentä **Leonid Slutskia** seksuaalisesta häirinnästä haastatteluissa.

Ensireaktiot olivat tyyliä. Slutski vitsaili syytteille. Duuman puhemies kehotti toimittajia vaihtamaan työpaikkaa, jos duumassa työskentely tuntuu vaaralliselta. Jopa journalistien ammattiliiton johtaja **Pavel Gusev** kyseenalaisti kertomukset ja suhtautui niihin ”huvittuneesti”.

Rapoport kuitenkin painottaa, ettei tämä ole koko kuva.

”**Jos näistä asioista ei puhuta, mikään ei muutu.**”

”Nämä journalistit ovat saaneet paljon tukea. Venäjällä ihmiset ja instituutiot ovat hyvin erillään toisistaan. Instituutiot suojelevat valtaansa, ja kestää kauan ennen kuin ne muuttuvat.”

Ruohonjuuritasolla Rapoport näkee positiivisia merkkejä. Keskustelu on lisääntynyt ja tiedonsaanti helpottunut. Hän muistuttaa, että jokainen kohu voi muuttaa ihmisten ajattelutapoja, vaikka ensin sävy olisi kamala.

”Jos näistä asioista ei puhuta, mikään ei muutu.”

Naistenpäivänä myös Slutski pyysi anteeksi – naisilta, joille on ”aiheuttanut harmia”. ●

Laki jättää toimittajan häiriköinnissä yksin

Häiritty. Toimittaja Rebekka Härkönen piti muuttaa jatkuvan häirinnän takia Turusta Helsinkiin.

MINTTU-MAARIA PARTANEN, TEKSTI • LIISA TAKALA, KUVA

Valtakunnansyyttäjä lopetti esitutkinnan toimittaja Rebekka Härkönen kunnianloukkauksesta. Härkönen toivoo, että lainsäädäntö suojelisi toimittajia häirinnältä nykyistä paremmin.

Nykyinen laki jättää työnsä takia häirintäkampanjan kohteeksi joutuneen toimittajan yksin. Häirintä käsitellään rikosoikeudellisesti yleensä kunnianloukkauksena ja laittomana uhkauksena. Ne ovat asianomistajarikoksia eli toimittajan on itse vaadittava asiassa rangaistusta.

Helsingin yliopiston rikosoikeuden professori **Kimmo Nuotio** pitää tilannetta ongelmallisena.

”Yhteiskunnan pitää voimakkaasti puolustaa vapaata tiedonvälitystä. Kyseessä ei ole toimittajan henkilökohtainen kunnia vaan häirinnällä halutaan vaikuttaa toimittajan työskentelyyn”, Nuotio sanoo.

VALTAKUNNANSYYTTÄJÄ Raija Toiviainen päätti 9. maaliskuuta, etteivät *Turun Sanomien* toimittajaan **Rebekka Härköseen** kohdistunut laitton uhkaus ja kunnianloukkaukset täytä erittäin tärkeän yleisen edun vaatimusta.

Härkönen joutui mittavan nettihäirinnän kohteeksi, kun hän kirjoitti elokuussa *Turun* puukotuksen afganistanilaisesta silminäikijästä. Hän luopui rangaistusvaatimuksesta, mutta halusi valtakunnansyyttäjältä ennakkopäätöksen, täyttääkö tapaus erittäin tärkeän yleisen edun vaatimukset.

Koska valtakunnansyyttäjä katsoi, etteivät kriteerit täyttyneet, jutun esitutkinta on lopetettu. Härkönen luopui rangaistusvaatimuksestaan, koska koki sen henkisesti liian raskaaksi.

”Piti laittaa vaakakuppiin, käytätkö energiani asiasta taisteluun vai jatkanko työtäni toimittajana. Valitsin työni”, hän sanoo.

Härkönen ihmettelee, että päätöksessä valtakunnansyyttäjä perusteli yleisen edun puutetta

muun muassa yksittäisillä sanoilla, joita ei pidetty erityisen loukkaavina.

”Häirintä ei ole yksittäisiä sanoja vaan sen tavoite on hiljentää media ja saada toimittajat pelkäämään.”

”Lapseni joutui bussissa kuuntelemaan, kuinka ihmiset keskustelivat minun hakkaamisesta.”

Rebekka Härkönen, toimittaja, *Lännen Media*

MYÖS PÄÄTÖKSEEN tutustunut Nuotio ihmettelee, miksi perusteluissa ei ole otettu vahvemmin esiin sananvapautta ja toimittajien työskentelymahdollisuuksia.

”Se ei olisi varmaankaan muuttanut päätöksen lopputulosta tässä tapauksessa, mutta perusteluissa ei ole tunnistettu mediaan ja toi-

mittajaan kohdistuvan häirinnän luonnetta”, Nuotio sanoo.

Hänen mielestään toimittajiin kohdistuneet laittomat uhkaukset voisivat nykyistä herkemmin ylittää valtakunnansyyttäjän erittäin tärkeän yleisen edun määritelmän.

TURUN SANOMIEN päätoimittaja **Kari Vainio** sanoo, että toimitus olisi halunnut käydä oikeusprosessin läpi toimittajansa puolesta, mutta nykytilanteen puitteissa se ei ole mahdollista.

Kimmo Nuotion mielestä työssä koettu laitton uhkaus pitäisiikin asettaa virallisen syytteen alle, jolloin työnantaja voisi tehdä rikosilmoituksen. Vuonna 2011 työssä kohdattu lievä pahoinpitely asetettiin virallisen syytteen alle. Esimerkiksi väkivaltaa työssään kohtaava terveydenhuollon ammattilainen ei enää jää asian kanssa yksin.

”Perustelu oli, että yhteiskunta haluaa suojella työtään tekeviä ihmisiä”, Nuotio huomauttaa.

Journalistiliiton kanta asiaan on selkeä. Puheenjohtaja **Hanne Aho** sanoo, että journalistin työn häirintä ei ole yksityisasia.

”Yhteiskunnan on suojattava yksittäistä toimittajaa, se on sananvapauden suojaamista. Siksi lakia on muutettava”, Aho toteaa.

HÄIRINTÄ ESTI lopulta Rebekka Härkönen normaalin elämän Turussa, joten hän muutti Helsinkiin. *Turun Sanomat* järjesti hänelle työpaikan *Lännen Mediasta*.

”Turussa ihmiset tulivat iholle. En voinut tilata taksia kotiini. Lapseni joutui bussissa kuuntelemaan, kuinka ihmiset keskustelivat minun hakkaamisesta.”

Häirintä ryöpsähtää valloilleen edelleen joka kerta, kun hän puhuu julkisuudessa.

”Minulla ei ole menetettävää, että pidän asiaa esillä. Haluan, että alamme keskustella häirinnästä ja miettiä, mitä sille voi tehdä.”

Myös *Turun Sanomien* Kari Vainio on huolissaan, mitä välillisiä vaikutuksia päätöksellä on toimittajien työhön.

”Pahimmillaan se lisää toimittajien itsensensuuria, kun he joutuvat pohtimaan juttujen seurauksia itselleen.” ●

JOHANNA VEHKOO
Painokoneetseis@gmail.com
KIRJOITTAJA ON VAPAA
TOIMITTAJA, TIETOKIRJAILIJA JA
YKSI LONG PLAYN PERUSTAJISTA.

Kun on tunteet

Olisi kätevää pistää internetin disinfor-
maatio-ongelma
vain algoritmien ja
bottien piikkiin.

Eivät nekään viat-
tomia ole, mutta tähän asti mit-
tavin valeuutistutkimus osoittaa
syyttävästi sinua, minua ja kaikkia
noita muita tyyppejä tuolla inter-
netissä.

Science-lehdessä maaliskuussa
julkaistu MIT-yliopiston tutkimus
analysoi todeksi tai epätodeksi
todistettuja uutisia Twitterin koko
historian ajalta, vuosilta 2006 –
2017. Aineistoon kuului yhteensä
126 000 uutista, huhua tai valeuu-
tista, joiden paikkansapitävyyden
oli selvittänyt riippumaton fak-
tantarkistussivusto.

Twitteriä on tutkittu enemmän
kuin muita sosiaalisen median pal-
veluita, koska se antaa rajapintan-
sa avoimesti tutkijoiden käyttöön
– toisin kuin Facebook, jonka mer-
kitys valeuutisten levittäjänä lie-
nee suurempi. Amerikkalaisista
joka neljäs on Twitterissä, mutta
useimmissa muissa maissa Twitte-
rin käyttö on vähäisempää.

Tulokset ovat silti kiinnostavia.
Tutkimuksen mukaan Twitterin
käyttäjät jakoivat valeuutisia eteen-
päin 70 prosenttia suuremmalla
todennäköisyydellä kuin tosia
uutisia. Valeet levisivät nopeam-
min: oikealta uutiselästä kesti kuusi
kertaa kauemmin saavuttaa 1500
hengen yleisö. Näin tapahtui siitä
huolimatta, että valeuutisten levi-
täjillä oli vähemmän seuraajia
kuin luotettavaa tietoa twiitta-
villa.

Useimpien sosiaalisen median
palveluiden algoritmit on optimoi-
tu korostamaan voimakkaita tun-
teita. Valeuutiset ja huhut pyrkivät
yllättämään ja vetoamaan äärim-
mäisiin tunteisiin, kuten pelkoon
ja inhoon. Tutkimuksen mukaan
todelliset uutiset herättivät pikem-

minkin surua, iloa tai luottavai-
suutta.

TOIMITTAJAT OVAT viime vuosina
saaneet huomata, että osa yleisöstä
suhtautuu uutisiin mielipitein tai
epäilee, että uutisen taustalla on
pyrkimys vaikuttaa kyseiseen asi-
aan.

Olen itse kirjoittanut neutraalin
sävyisiä faktantarkistusjuttuja, jois-
sa kumotaan viraaleiksi levinneitä
käsityksiä. Tarkoista perusteluista
ja lähteytyksestä huolimatta osa
lukijoista reagoi niihin vihasesti:
faktat eivät sovi omaan tunteeseen
siitä, miten asiat ovat. He kokevat
esittämäni faktat lähteineen minun
mielipiteikseni.

TUNNEKIELI ON tarttunut myös
uutisiin, kun toimittajia on ohjat-
tu jahtaamaan tunnereaktioita
someyhtiöiden osoittaman mallin
mukaisesti. Kolumnimainen kie-
lenkäyttö on toden totta hiipinyt
myös uutiskieleen.

Tunteesta on tullut uusi uutiskri-
teeri. Otsikoihin nostetaan, että
joku loukkaantui tai suuttui. Puhu-
taan someraivosta, silloinkin, kun
ihmiset ovat lähinnä esittäneet
asiallista kritiikkiä aiheellisissa
paikoissa. Uutisväline saattaa pro-
vosoida ärtymystä yleisössään ja
tehtailla sitten jatkojuttuja kohuis-
ta, jotka se on itse aiheuttanut.

EHKÄ VOISIMME lopettaa totuuden-
jälkeisestä ajasta puhumisen ja
nimetä tämän ajan tunteiden
valtakauksi. Yhdysvaltain presi-
denttikin sen kun twiittailee ja
hallitsee milloin missäkin tunne-
myrskyssä.

Tämä kaikkihan herättää kovasti
tunteita. Turhautuneisuutta, luo-
vuttamisen halua. Kenties myös
toiveikkuutta. Jospa jonakin päi-
vänä faktoja ja kuivakkaa mutta
luotettavaa uutista arvostetaan
taas. ●

Toimittajatähdet

Tämäkin juttu myydään tunnettujen journalistien nimillä ja naamoilla. Onko henkilöbrändin luominen järkevä uraveto vai turhaa itsekorostusta? Rita Tainola, Oskari Onninen ja Julia Thurén vastaavat.

MARJA HONKONEN, TEKSTI ○ SEPPÖ SOLMELA/IS JA RIITTA SUPPERI, KUVAT

Eilen niitä taas on otettu, **Rita Tainolan** kuuluisia yhteiskuvia silmäätekevien kanssa. Aloitteen on tehnyt näyttelijä **Aku Hirviniemi**, ei *Ilta-Sanomien* erikoistoittoimittaja itse.

"Kysyin, että miksi. Se sanoi, että 'sä olet, Rita, brändi'. 'Sä olet ainoa tässä maassa.'", Tainola kertoo puhelinhaastattelussa päivänä *Varasto*2 -elokuvan ensi-illan jälkeen.

Hän kuulostaa yhtä aikaa otetulta ja kiuasantuneelta, ja nauraa asian päälle tapaan, jota voi kutsua ritamaiseksi siksi, että kaikilla on käsitys siitä, millainen Rita Tainola on.

"Muut ovat jääneet eläkkeelle. Paitsi **Timo Haapala**", Tainola selventää asemaansa Suomen "ainoana" toimittajabrändinä.

Tänä keväänä tasan 40 vuotta toimittajan töitä tehnyt Tainola on Suomen tunnetuin seurapiirijournalisti. Ikänsä puolesta myös Tainola, 63, voisi olla eläkkeellä, mutta *Ilta-Sanomien* on pyytänyt nimitoimittajaansa jatkamaan.

Tainola tietää arvonsa työnantajalleen, mutta suhtautuu nihkeästi ajatukseen tietoisesta brändäytymisestä. Ei toimittajan pidä olla keskiössä.

Siksi hän on lisännyt *Varaston* ensi-illasta omaan Instagramiinsa vain kuvan näyttelijäpariskunta **Merja Larivaarasta** ja **Kari-Pekka Toivosesta**.

"Mieluummin nostan muita."

USKOISIKOHAN TUOTA? Rita Tainola on saavuttanut sen, mitä kaikkien uraoppaiden mukaan pitäisi nyt maanisesti tehdä:

Paketoita oma osaamisensa henkilöbrändiksi, joka voisi olla "unique selling point" – se massasta erottava tekijä, jonka turvin napata työkeikka, -paikka tai ainakin lisää näkyvyyttä omalle jutulle.

Toimittajien brändäämisestä on puhuttu ikuisuus, mutta sitä on taas ilmassa. *Helsingin Sanomat* pyörittää toimittajien kasvoille perustuvaa mainoskampanjaa. Journalismi-start-up Rapport uudistui keräämään joukkorahoitusta lukijoiden "suosikkijournalisteille", ei enää aiheille.

Julkitoimittaja. Rita Tainola on joutunut rajoittamaan käytöstään, koska on toimittajana tunnettu. "Se on välillä aika railakasta. Mutta olen se mikä olen." Tämän päivän toimittajista mielenkiintoisia brändejä ovat hänen mielestään IS-kollega Timo Haapala ja Iltalehden Tommi Parkkonen. Myös Arto Nyberg saa Tainolalta kiitosta televisiohaastattelijan taidoistaan.

Brändäytyminen ei ole pakollista, mutta jos se hivelee omaa narsistista sielua, se voi olla järkevää.

Julia Thurén, freelancetoimittaja ja bloggaaja

Syksyllä julkaistun ruotsalaistutkimuksen mukaan sikäläiset toimittajat käyttävät Twitteriä oman brändinsä rakentamisen välineenä sen sijaan, että esiintyisivät vain mediatalonsa äänitorvina.

Yhdysvalloissa joukko media-alan ammattilaisia on päässyt alkuvuodesta selittelemään sitä, miksi he ovat ostaneet tekaistuja Twitter-seuraajia omaa näkyvyyttään pönkitäkseen.

Suomessa paine oman näkyvyyden kasvattamiselle ei ole vielä yhtä voimakas, mutta kun Journalistiliitto viime marraskuussa järjesti henkilöbrändikoulutuksen, tupa oli täynnä.

YKSI KOULUTUKSEN puhujista oli **Oskari Onninen**, 27, populaarikulttuuriin erikoistunut freelancetoimittaja, joka tunnetaan juttujensa naljailevasta sävyästä. Vähän yllättäen hän ilmoitti, ettei koe brändäävänsä itseään, ei kauheasti ajattele ”osaamisensa paketoimintia” eikä juuri pidä sitä arvossaan.

Miksi hän sitten suostui puhujaksi?

Koska pyydettiin, Onninen vastaa.

”En suhtaudu asiaan vihamielisesti, mutta pidän sitä tarpeettomana”, hän toteaa.

Tai oikeammin, Onninen pitää brändäytymistä ahdistavana. Hän ei halua tehdä internetprofiilistaan ”työvitriiniä”, jossa pommittaa Facebook-kavereita tekeleillään. Twitterissä hän ei jaa juttujaan kuin kerran per juttu, kenties joskus jonkun retwiitauksen.

Ja ei, hän ei ole ajatellut kirjoitustensa aihepiiriä tai sävyä erottautumisen kannalta.

”Mahdolliset provokaatiohommat ovat olleet osin luonteenpiirteitä, osin nuoruutta”, Onninen sanoo.

Ainoa tietoinen uraliike on Onnisen

mukaan ollut aikanaan hakea kesätyötä maakuntalehdistä, kun *Hesariin* ei ollut pelkällä musiikkilehtikokemuksella asiaa.

”Tiedän, että minulla on mieleen jäävä nimi ja vähintään tunnustettava erikoisosaminen. Sitä voi hyvin pitää brändinä, mutta se johtaa tosi vähän toimeksiantoihin.”

BRÄNDÄÄMINEN YHDISTYY Onnisen mielessä ajatukseen ”paskan myymisestä kultana”. Se voi toimia, ja sitä tapahtuu, mutta arvostettavaa se ei ole.

Toisaalta hän epäilee, että osa toimittajista jakaa juttujaan somessa lähinnä selkääntaputtelun toivossa. Se on Onnisesta kiusallista.

”Siihen liittyy romantisoiva ajatus, että tässä tehtäisiin jotain muuta kuin klikkipulaa. Minusta on tosi paljon, jos saan tehtyä

yhdenkin hyvän tekstin kuukaudessa.”

Aika kynnistä. Mutta se sopii Onnisen epäbrändiin, aivan kuten sekin, että hän vakuuttaa saavansa keikkansa siksi, että tarjoaa kyllin pitkälle ajateltuja ideoita.

”On naurettavaa selittää, että jos sulla olisi kotisivu- ja käyntikortit sävy sävyyn, että se olisi se salaisuus. Jos free lähtee miettimään jotain tuollaista, se käyttää aikaa aivan väärin asioihin.”

Brändistä on toimittajalle hyötyä siinä vaiheessa, kun se pohjaa sille, mitä hän on tehnyt, Onninen sanoo. Kun on osoittanut, että ymmärtää monimutkaisia asioita ja osaa rautalangoittaa ne, tai kun jutuissa on aina hyvä näkökulma tai kun featurekirjoittaminen on hanskassa.

”Se on se, mikä muodostaa brändin. Ei se, mitä sun LinkedInissä lukee.”

MITEN BRÄNDIKSI?

ERIKOISTU. ”Kannattaa pyrkiä siihen, että tietää jostain asiasta paljon”, neuvo Oskari Onninen. ”Esimerkiksi kulttuurilehdissä on paljon matalan kynnyksen paikkoja, joihin pääsee kirjoittamaan enemmän tai vähemmän pro bono. Sieltä pystyy ponnahtamaan skeneen jonkinlaiseksi profiloituneena.”

INNOSTU. ”Pane itsesi likoon, äläkä sano, että työaika loppuu

nyt. Ole kiinnostunut jokaisesta asiasta, vaikka se ei kuuluisi alueellesi. Toimittajan työ ei ole kahdeksasta neljään -työtä”, vinkkaa Rita Tainola.

OSALLISTU. ”Omassa blogissani ydinasia ei ole kirjoitukset, vaan keskustelu”, kertoo Julia Thurén. ”Minulla on vastuu vastata kommentteihin ja pitää keskustelua yllä.”

MUTTA RIITTÄÄKÖ se todella? *Freeluettelo* ja toimitukset ovat täynnä työnsä hyvin hoitavia tekijöitä, joiden bylinen lukiessaan jutun ääneen kiirehtii lähinnä oma äiti. Ammattilaisia, joiden pitäisi siis nököttää kuin helmet simpukoissa odottamassa, että heidän taitonsa nousevat esiin massasta.

Tokkopa. Yksinkertaisimmillaan ”brändäminen” on oman osaamisen ja kiinnostuksen kohteiden tekemistä näkyväksi.

”Sen asian ääneen kertomista, että olen kiinnostunut tästä ja haluan tehdä siitä juttuja”, tiivistää **Julia Thurén**.

Thurén, 30, on aiemmin työskennellyt A-lehdissä muun muassa tuottajana bloggajien ja tubettajien kanssa.

Itse hän on kirjoittanut lokakuusta 2015 lähtien *Juliaihminen*-blogia, josta tuli ammatillisen osaamisen näyteikkuna puolivahingossa. Blogin ohella Thurén päivittää siihen liittyvää Facebook-sivua ja Twitter- ja Instagram-tilejä.

Thurén aloitti blogin vanhempainvapaan kynnyksellä, tiiviisti vauvakuplan aiheita käsittellen. Kun hän palasi töihin, postausvalikoima laajeni talouteen ja sijoittamiseen.

Siinä kohdin mukaan tuli myös suunnitelmallisuus – ja ajatus ammatillisesta hyödyistä. Viime toukokuussa Thurén kirjoitti postauksen otsikolla ”Näin säästin 10 000 euroa vuodessa” ja tiesi tarkalleen, että lukijoita tulee.

”Oli yllättävää, miten vahvasti se vei mennessään”, Thurén sanoo.

Postaus poiki ensin haastattelun *Helsingin Sanomiin*, ja sitten yhteydenoton Gummerukselta: kiinnostaisiko tehdä käytännön talouskirja?

Syksyllä ilmestyvän *Kaikki rahasta* -kirjan lisäksi Thurénilla on työn alla toinen, vauvaperheen parisuhteita käsittelevä kirja – sekun

blogin aihepiiriä. Hän toivoo, että kirjat poikisivat puhujakeikkoja, joita Thurén on tehnyt aiemminkin, mutta ilmaiseksi.

Suoria juttutilauksia Thurén ei blogin kautta ole saanut, mutta kun hän viime lokakuussa vaihtoi vakipaikan freelancetyöksi, *Me Naisista* tiedettiin pyytää häntä tarjoamaan talousaiheita. Päätoimittaja oli luvannut *Juliaihmistä*.

”Some-tyyppien kanssa toimiessa olen tajunnut, että brändäämällä itseään voi saada kassavirtaa”, Thurén sanoo.

JULIA THURÉNIN BRÄNDI ei ole vielä niin tunnettu, että Rita Tainola tunnistaisi nimen, mutta hyvä alku se on. Hänen verkkopreesenssinsä on erottuva, vinolla huumorilla höystetty sekoitus talousasiantuntijuutta,

Näkyviä naisia. Julia Thurénin toimittajadoli on Virpi Salmi. Mielenkiintoiset brändit hänen mielestään on myös Koko Hubaralla ja Laura Saarikoskella. Anu Nousiaisen nimi jutussa on laatulupaus.” Ja Maria Pettersson löytää aina näkökulman laatikon ulkopuolelta”, hän sanoo.

yritysjäyttyä ja perhearkea.

Muuta olisi hankala feikata. Somepersoonaa voi olla toki omaa vähän räväkempi, mutta julkikuvan on Thurénin mielestä aina vastattava todellisuutta.

”On tosi vaikeaa olla jotain mitä ei ole”, Thurén sanoo.

Siksi hänenkin Instastory-päivityksissään lapsi saa harjata vessanpönttöä taustalla, kun äiti ”rännättää” eläkkeistä. Jos se jonkun mielestä syö uskottavuutta, niin olkoon niin. Sen saa samaistuttavuudessa takaisin.

”Brändini on vähän hölmö naikkeli, joka roiskii sinne sun tänne”, Thurén summaa.

Eikä Thurén itse ajattele olevansa mikään ”staratoimittaja”. Pikemminkin sellainen ottaa häntä päähän.

”Itsekin haikailen joskus aikaa, jol-

99

Toimittajat unohtavat sen, että he eivät ole niitä tähtiä. Haastateltava on tähti.

Rita Tainola, erikoistoimittaja, Ilta-Sanomat

loin en ollut edes olemassa ja sanomalehdet olivat sellaisia, ettei niissä kerrottu toimittajan nimeä. On välillä ärsyttävää lukea juttua kiinnostavasta aiheesta ja tajuta, että lukeekin juttua toimittajasta itsestään”, Thurén sanoo.

”Minä horisen kaiken narsistisen minä-horinani blogiin. Sitä ei tarvitse enää tehdä jutuissa.”

Sitä paitsi Thurén uskoo, että freelancetoimittajana pärjää brändäämättäkin.

”Ei se ole pakollista, mutta jos se hivelee omaa narsistista sielua, se voi olla järkevää.”

”MINUA ON HAUKUTTU liian kiltiksi kirjoittajaksi. Että kun joku mokaa, Tainola pelastaa”, Rita Tainola kertoo.

Osin se on syy sille, miksi Tainolasta on tullut tähtitoimittaja Rita Tainola. Hän on kyennyt luomaan luottamukselliset suhteet julkiksiin, koska on voinut aika-ajoin jättää jonkun ikävän yksityiskohdan kertomatta panttina kovempaa skuuppia tai erikoishaastattelua vastaan.

”Tämä on liian pieni maa sellaiseen, että vetää maton alta yhdellä lauseella”, Tainola linjaa.

Enää se ei ole mahdollista. Kun uutiskilpaa käydään verkossa ja julkkisten omia some-tilejä vastaan, pienimmätkin juoruruset tuutataan heti maailmalle. Siksi Tainola uskoo, ettei uusia toimittajabrändejä oikein enää tule.

Ei laskelmoinnille. Oskari Onniselle bränditoimittajista tulevat ensimmäisenä mieleen Saska Saarikoski, Ruben Stiller ja Sanna Ukkola. Heidänsä Onninen ei usko luovan brändiä tietoisesti. ”Mahdollisen brändilaskelmoinnin määrä asettuu vähäisen ja kohtalaisen väliin”, Onninen toteaa.

”Ihmisten pitää vain nopeasti tehdä juttuja, ja nimet häviävät nettiin. Nettitelevisiion kautta voi syntyä uudenlaisia brändejä, mutta nekin keikat ovat sellaisia, että kuka lähtee nyt heti. Ei voi keskittyä tiettyyn genreen”, hän pohtii.

”Ei tule enää **Rauli Virtasta** tai **Murha-Markkulaa**.”

Nuoriso on sitä paitsi vähän pilalla muutenkin. Monilta puuttuu palo työhön, ja jutut jäävät kesken, kun työaika päättyy. Haastateltaville räksytetään. Itsestä tehdään mitättömistä syistä numero.

Brändiksi tullaan sitä kautta, mikä työn jälki on, Tainola sanoo. On laitettava itsensä likoon ja annettava kyllä kasvot omalle tekemiselle, mutta aina haastateltavaa nostaen.

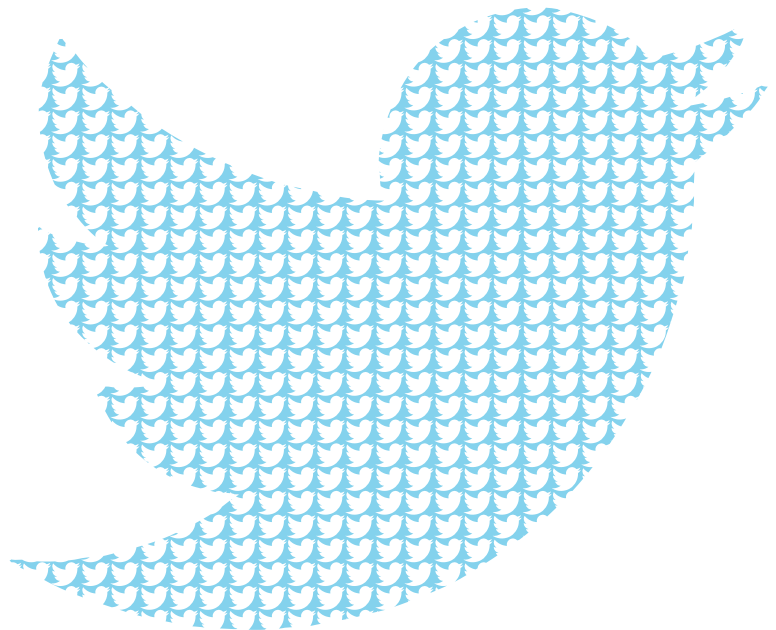
”Toimittajat unohtavat sen, että he eivät ole niitä tähtiä. Haastateltava on tähti, olkoon se sitten lakaisukoneen kuljettaja tai poliisi”, Tainola sanoo.

Ei Tainolalle silti urallaan ole haittaa ollut, että tähtipölyä on tarttunut häneenkin.

”Ajoittain on pitänyt katsoa peiliin ja sanoa, että älä luule olevasi noin ylivoimainen”, hän sanoo. ●

Ihminen vai instituutio?

Twitter on kätevä tapa levittää journalismia, mutta miten journalismiin vaikuttaa se, että äänessä ovat tekijäpersoonat? Kysyimme Twitter-aktiivien käsitystä objektiivisuuden ja twitteröinnin suhteesta.

NINA ERHO, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVITUS

Tuore *Twitter viestintänä* -kirja toteaa tutkijoiden suulla, että journalistien toiminta Twitterissä venyttää journalistisia normeja.

Se, että toimittajat tuovat siellä mielipiteitään esiin enemmän kuin tavanomaisessa journalistisessa toiminnassa, hankaa objektiivisuuden ihannetta vastaan.

Myös osa toimittajista ajattelee näin.

"Twitterissä on vaikea ottaa kantaa, juuri ehkä 'objektiivisuusvaateen' vuoksi. Mutta jo ihan pelkkä uutisten eteenpäin twiittaus on joillekin hörhöille kannanotto", luonnehtii Ylen uutistoimittaja **Merja Niilola**.

Niilola vastasi kyselyyn, jolla *Journalisti* tiedusteli maaliskuussa yhdentoista Twitterissä aktiivisen journalistin näkemyksiä roolistaan siellä.

Kahdeksan vastaajan joukossa on objektiivisuudesta myös toisin ajattelevia.

"Olisihan se perin kummallista, jos journalistit eivät saisi ottaa julkisesti kantaa. En myöskään oikein usko journalismin objektiivisuuteen tai kasvottomuuteen. Väistämättä aiemmat tiedot ja elämänkokemukset vaikuttavat työhön",

Iltalehden toimittaja **Aleksanteri Pikkarainen** kirjoittaa.

Vastajat myös huomauttavat, että kolumneissa journalistit ovat aina ottaneet kantaa.

TOISAALTA OSA mielipiteenvapautta korostavistakin myöntää, että Twitterissä ollaan myös journalismikuvan rakentajia.

"Toimittaja on suoraan sanomisen alalla, eikä hänen ole syytäkään ryhtyä mihinkään viestintähymistelyyn."

Tuomas Rimpiläinen, rikos- ja oikeustoimittaja, uutispäällikkö, *Aamulehti*

"Kannanottojen tulee olla sel-laisia, että ne eivät horjuta uskoa toimittajan kykyyn käsitellä tasapuolisesti niitä asioita, joita hän työssään käsittelee", freelancetoimittaja **Jarno Liski** toteaa.

Sen, että journalistin kommentit yhdistyvät helposti työnantajaan, allekirjoittavat miltei kaikki, mutta

suhtautuminen asiaan vaihtelee.

"Jokaista väärinymmärtäjää ja loukkaantujaa ei silti pidä pelätä. Toimittaja on suoraan sanomisen alalla, eikä hänen ole syytäkään ryhtyä mihinkään viestintähymistelyyn", linjaa *Aamulehden* rikos- ja oikeustoimittaja, uutispäällikkö **Tuomas Rimpiläinen**.

"Miksi en voisi ilmaista mielipiteitäni mediatalon edustajana? Toki, jos alkaisin suoltaa jotain hullua tai rikollista mielipidettä, työnantajan pitäisikin puuttua", *Kauppalehden* toimittaja **Emil Elo** kirjoittaa.

Ylen Niilola on kirjoittanut profiiliinsa, etteivät twiitit ole työnantajan. Paljon Twitter-rapaa niskaansa saanut Lännen Median oikeustoimittaja **Rebekka Härkönen** poisti hiljattain työnantajatie-dot some-profiileistaan.

"Silti ei voi sanoa, ettenkö jollakin tasolla edustaisi mediataloja, joille työskentelen. Pyrin muistamaan tämän kaikessa tekemisessäni samalla varoen jäykkää ja mitäänsanomaton teflonpinnoitettua diplomatiaa."

TWITTERIN HYÖTYINÄ vastajat pitivät mahdollisuutta saada suoraa palautetta, vastata siihen ja lisätä journalistisen työn läpinäkyvyyttä.

Twitter on verkostoitumispaikka, yhteydenottopaikka, vinkkien, uutisten ja materiaalin lähde sekä paikka seurata mielipiteitä reaaliajassa ja oppia eri tavalla ajattelevilta.

Vaikka vastauksia hallitsevat ylevät hyödyt, mainituksi tulevat myös mahdollisuus saada työlle näkyvyyttä ja lisätä yleisön kiinnostusta persoonan kautta. Twitterissä journalisti voi suoraan vaikuttaa mielikuvaan työstään ja saavuttaa lisäarvoa, joka voi toimia "henkivakuutuksena" muuttuvilla työmarkkinoilla. Osalle Twitter on paitsi työmaa myös huvi.

"Henkilökohtaisesti suurin hyöty on ilo: nautin kipakasta keskustelusta, kanssatwiittaajien hauskoista oivalluksista, uutisvirrasta", *Suomen Kuvalehden* toimittaja **Salla Vuorikoski** kirjoittaa.

Haittoja ovat Twitterissä kuluva aika ja riski joutua myllytykseen.

"Sosiaalinen media on arvaamaton, vaarallinen peto. Ei tarvitse tehdä kuin yksi paha virhe, ja siitä voi joutua maksamaan henkilökohtaisesti kalliin hinnan. Usein tuntuu, että somessa joutuu menemään omalla riskillä heikoille jaloille. Toistaiseksi jää on kantanut", *Helsingin Sanomien* toimittaja **Saska Saarikoski** kirjoittaa. ●

Facebook pakottaa mediat muutoksiin

Facebook tuo monelle uutismedialle uusia lukijoita. Muutokset julkaisujen näkyvyydessä tulevat medioille kuitenkin yllätyksinä.

MINTTU-MAARIA PARTANEN, TEKSTI • MARKUS PYÖRÄLÄ, KUVITUS

Facebook on suurimpien uutismedioiden ylivoimaisesti tärkein sosiaalisen median kanava, selviää *Journalistin* kyselystä. *Journalisti* selvitti, miten Yle Uutiset, *Helsingin Sanomat*, *Aamulehti*, MTV Uutiset, *Ilta-Sanomat* ja *Ilta-lehti* käyttävät sosiaalisen median kanavia osana uutistytönsä.

Ilta-Sanomat oli medioista ainoa, joka ei suostunut avaamaan somekäytäntöjään tarkemmin.

Mediat käyttävät eniten voimavarojaan Facebookiin. Se on merkittävin väylä ohjata lukijoita nettisivuille. Ainoastaan *Ilta-Sanomille* Facebook ei ole merkittävä liikenteenlähde.

"Sosiaalinen media vastaa prosentteja liikenteestämme. Panostamme omiin sisältöihimme ja toimiin, jotka ohjaavat suoraan IS.fi-sivulle. Se on ainoa kestävä tapa rakentaa mediaa. Miksi panostaisimme ulkopuoliseen julkaisijaan, kun emme mitenkään voi vaikuttaa sen päätöksiin", *Ilta-Sanomien* kehityspäällikkö **Niina Viitanen** sanoo.

FACEBOOKIN VIIMEISIMMÄT muutokset tuovat medioille päänvaivaa kaikkialla maailmassa, myös Suomessa. Facebook korostaa jatkossa käyttäjän kavereiden julkaisuja ja

heikentää yhteisösivujen, kuten mediayhtiöiden, näkyvyyttä. Julkaisujen tykkäykset ja reaktiot eivät enää lisää julkaisun näkyvyyttä entiseen tapaan.

"Muutos on näkynyt jo syksyn aikana. Vaikka sisältömme ja toimintatapamme ovat samanlaisia, näkyvyys on laskenut merkittävästi. Tämä on yleiseurooppalainen ilmiö", sanoo MTV Uutisten toimituspäällikkö **Karri Lehtiö**.

Esimerkiksi *Helsingin Sanomat* ja *Ilta-lehti* ovat päivittämässä sosiaalisen median strategiaansa uudistusten takia.

„Panostamme toimiin, jotka ohjaavat suoraan IS.fi-sivulle. Miksi panostaisimme ulkopuoliseen julkaisijaan?

Niina Viitanen, kehityspäällikkö, *Ilta-Sanomat*

"Analysoimme tarkasti, mitkä sisällöt herättävät lukijoissa niin voimakkaita tunteita, että he haluavat jakaa sen", sanoo *Helsingin Sanomien* sometuottaja ja toimitus-

sihteeri **Verna Vuoripuro**.

Ilta-lehden julkaisupäällikkö **Joonas Partanen** ei usko, että muutokset romahduttavat liikenteen.

"Uskomme, että Facebookilla on paljon kasvupotentiaalia liikenteenohjaamisessa vielä muutosten jälkeenkin."

YLEN UUTISISSA sosiaalisen median kanavat on keskitetty vain someen keskittyville toimittajille. Twitterin päivitys on automatisoitu, mutta muut päivitykset ovat sometoimittajien käsialaa.

"Emme osallistu Yle Uutiset-tilillä Twitter-keskusteluun. Jos julkaisusta herää keskustelua, vinkkaamme toimittajille, jotka voivat osallistua keskusteluun henkilökohtaisilta tileiltään", sanoo Yle Uutisten yhteisömanageri **Patricia Tiihonen**.

Helsingin Sanomissa kaksi toimitussihteeriä keskittyy vuoroviikoin vain sosiaaliseen mediaan, muun ajan kanavista vastaa uutisdeski. Muissa toimituksissa sosiaalinen media kuuluu tyypillisimmin uutisvuorossa olevalle nettitoimittajalle. Myös *Ilta-lehti* on automatisoinut suurimman osan Twitter-päivityksistään. *Ilta-Sanomat* ei kerro, miten somevastuu on jaettu.

Sosiaalisen median moderointi on toimittajien vastuulla *Helsingin Sanomia* lukuunottamatta, joka on

ulkoistanut kaiken moderoinnin. Toimitukset varautuvat jo ennalta aiheisiin, joiden arvellaan kuummentavan tunteita.

"Jos aihe on tulenarka, laitamme

SOME SYÖ LEHTIEN MAINOSMARKKINAA

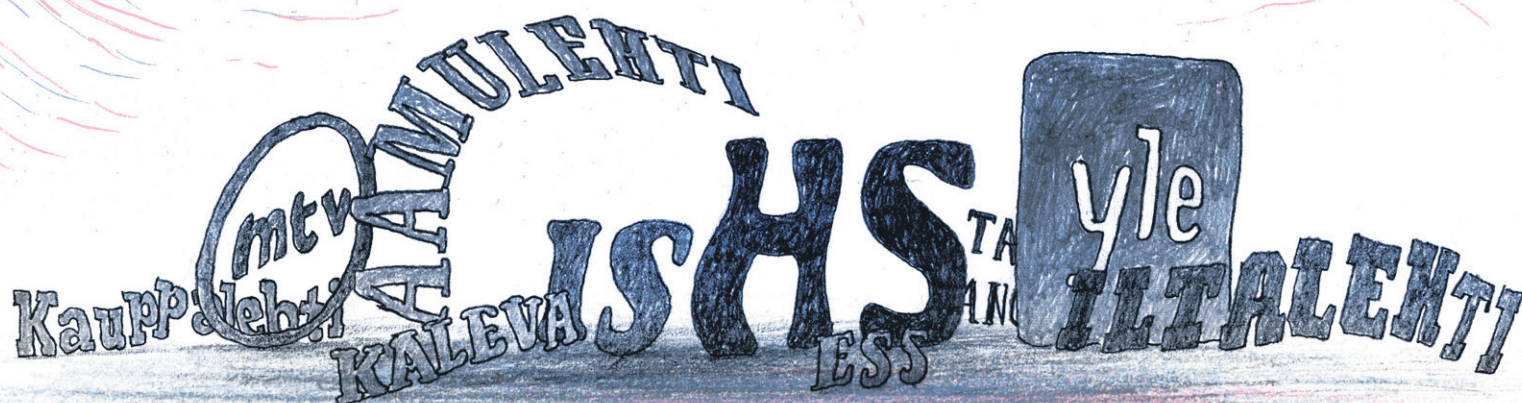
● Viime vuonna painettujen sanomalehtien mainonta pieneni 10,6 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna. Televisiomainonnan määrä väheni 5,1 prosenttia.

● Eniten vuodessa kasvoivat sosiaalisen median mainonta ja natiivimainonta, molemmat yli 39 prosenttia. Natiivimainonta tarkoittaa mediapaikoilla olevia journalistista sisältöä muistuttavia mainoksia.

● Sosiaalisen median osuus kaikesta mediamainonnasta on edelleen pieni, alle kuusi prosenttia.

LÄHDE: MEDIAMAINONTA 2017, KANTAR TNS OY

jo päivitykseen pyynnön asiallisesta keskustelusta. Se hillitsee yli-lyöntejä”, sanoo Aamulehden uutispäällikkö **Riina Nevalainen**.

”Analysoimme tarkasti, mitkä sisällöt herättävät lukijoissa voimakkaita tunteita.

Verna Vuoripuro,
sometuottaja, Helsingin Sanomat

OSA TOIMITUKSISTA on määritellyt, miten yleisöjä sosiaalisessa mediassa puhutellaan. Osa luottaa

vastuussa olevan toimittajan harkintaan.

”Ylen linjaus on, että olemme somessa asiallisia ja kunnioitamme ihmisiä. Emme ota poliittisesti kantaa ja huomioimme lapset. Toki kielenkäyttö saa olla muuta journalistisempää. Esimerkiksi hymiöitä saa käyttää, koska ne kuuluvat sosiaalisen mediaan”, sanoo Ylen Patricia Tiihonen.

Aamulehti puhuu somekanavien suurimman yleisön eli nuorten aikuisten äänellä.

”Päivityksemme ovat rakentavia ja ratkaisukeskeisiä, eivät ristiriitojen etsimistä. Lukijatutkimuksemme perusteella lukijat ovat pitäneet positiivisesta otteestamme”, Nevalainen sanoo.

Läsnäolo Twitterissä ja Instagramissa on tärkeää medioille ennen kaikkea tunnettuuden lisäämiseksi.

Liikenteenohjaajina kanavien merkitys on vähäinen. Instagramin tehtävä on vahvistaa brändimieli-kuvia uusille yleisöille. Kuvapäivitykseen ei voi laittaa linkkiä, joten moni toimitus on alkanut tehdä Instagram Storyja. Usean kuvan tai videon varaan rakentuva Story näkyy oletuksena vain vuorokauden ja mahdollistaa ohjaamisen uutissivuille.

”Olemme viime aikoina ottaneet Instagramin isosti haltuun. Tavoite on laajentaa aihekirjoa myös perinteisten uutistapahtumien ulkopuolelle. Olemme tehneet kuvatarinoita niin pandoista presidentinvaaleihin kuin todellista ruokapornoa lehden resepteistä”,

Helsingin Sanomien Vuoripuro kertoo.

SOSIAALISEN MEDIAN näkyvyydestä maksamisessa toimitusten käytännöt eroavat. MTV, Yle ja Iltalehti eivät maksa Facebook-julkaisujen näkyvyydestä. Aamulehti maksaa sisällöistä tapauskohtaisesti. Myös Iltalehti on maksanut näkyvyydestä. Helsingin Sanomat ostaa näkyvyyttä pääasiassa kovan maksumuurin takana oleville sisällöille, joita pääsevät lukemaan vain lehden tilaajat.

”Niiden tarkoitus on houkutella uusia tilaajia ainutlaatuisien sisältöjen avulla. Toinen syy on saada paperilehden tilaajia aktivoimaan jo olemassa olevat digitunnukset”, Vuoripuro sanoo. ●

YHDESSÄ

MIIRA KARHULA JA PEKKA RUOHORANTA

● Ovat tehneet vuodesta 2013 Tohtori Raimoa, joka on Yle Radio Suomen poliittinen satiiri.

● Karhulan viimeisimpiä televisokäsikirjoituksia ovat Aallonmurtaja (MTV3) ja Kynsin Hampain (TV2). Hän opettaa käsikirjoittamista Metropolissa ja TAMKissa ja on itse opiskellut sitä Teksasin yliopistossa, Austinissa. Hänellä on myös toimittajakoke-

musta, muun muassa Helsingin Sanomista.

● Ruohoranta on tuottanut Radioteatteriin Tuntematon sotilas ja Nokia-sarjat, ja tulossa ovat Mielensäpahoittaja maailmalla ja kesämusikaali. Televisioon hän on tuottanut ja ohjannut Kotikatuja sekä ohjannut Angela ja ajan tuulet sekä Venny-sarjat. Tällä hetkellä hän tuottaa Sorjosta ja Has-Beenia.

Eri roolit, yhteinen hiili

Käsikirjoittaja Miira Karhula ja tuottaja-ohjaaja Pekka Ruohoranta ihailevat toistensa tekemistä.

NINA ERHO, TEKSTI • MEERI UTTI, KUVA

Pekka Ruohoranta puhuu Radio Suomen *Tohtori Raimon* tekijöistä mieluusti perheenä. Silti koko homma alkoi hänestä ja **Miira Karhulasta**.

Vapaana televisiokäsikirjoittajana työskennellyt Karhula haki vuonna 2012 tuottajan pestiä Ylestä, koska televisioyhtiöt tuntuivat käyneen tilauksissaan niin varovaisiksi, että toimeentulo oli vaarassa.

Pian hänelle soitti tuottaja-ohjaaja Ruohoranta, joka sanoi, ettei sun kannata muuta tehdä kuin kirjoittaa ja että mietitään yhdessä, mitä se voisi olla.

"Pekka oli poiminut sen, että olin tehnyt *Itse valtiata* ja ollut eduskuntatoimittajana ja sanoi, että sillä suunnalla olisi tavarasta pulaa."

Konkreettista muotoa tekeminen alkoi saada Karhulan ihastuksesta *Terapiassa*-draamasarjaan. Syntyi ajatus tehdä televisiokomediaa poliitikoista, jotka käyvät terapiassa.

Kun pomot torjuivat idean, koska oli epärealistista, että kaikki suomalaiset poliitikot kävisivät samalla terapeutilla, Karhula ja Ruohoranta katsoivat toisiinsa ja pidättelivät huutoa "se on komedia!".

Sitten Ruohoranta keksi kanavaksi radion, jonne poliittista satiiria kokeiltiin – ja tilattiin saman tien lisää.

"Mutta ei me kuviteltu jokaviikkoista sarjaa aloittavamme vaan kuusi tai kymmenen osaa", Ruohoranta sanoo.

NYKYÄÄN TOHTORI RAIMOA tehdään 34 jaksoa vuodessa ja juhlapyhien spesiaalit päälle. Käsikirjoitukset syntyvät Miira ja **Risto Karhulan** yhteistyönä parin kotona.

"Pekalla on paljon kokemusta ja luottamus, että kyllä se sieltä tulee."

Miira Karhula

Sieltä ne tuodaan torstaiamuisin kuunnelmastudioiden lämpiön pöytään. Sen ääreen kerääntyy lähikohtaisesti koko tiimi, myös **Martti Suosalo** ja **Jukka Puotila** riippumatta runsaista kiireistään.

Aluksi juodaan hyvän tuulen eliksiirit eli kahvit, vaihdetaan kuulumiset ja päivitellään politiikkaa, sitten luetaan ja nauhoitetaan käsikirjoitus.

Kun näyttelijät näyttelevät, Ruohoranta ja Karhulat kisaavat ohjaajan huoneessa napista, jonka avulla studioon voi puhua.

Ruohoranta ja Karhula kuvaavat tuotantoa hyväntuuliseksi, sitoutu-

neeksi ja ripeäksi. Silti käsikirjoittamista leimaa luomisen tuska, minkä tiedostamisesta Karhula kiittää Ruohorantaa.

"Välillä olen vielä ajomatkalla Pasilaan läppäri auki ja ihan että 'tää loppu ei toimi'. Jos tuottaja silloin soittaisi, että vittusaatana miksei se käsis ole täällä, se olisi katkeamispiste. Pekalla on paljon kokemusta ja luottamus, että kyllä se sieltä tulee, kyllä ne yrittää parhaansa."

Niin, kyllä me tuotannossa eri puolilla ollaan, Ruohoranta sanoo.

"Miira ja Risto ovat ne puurtajat, ja me muut tulemme mukaan kukaan puhkeamisen vaiheessa."

VAIKKA TIIMI PUHALTAA yhteen hiileen, se on myös joukko yksilöitä, joiden on hyväksyttävä toistensa ominaislaatu ja hoidettava omat roolinsa.

Vaikka pilailu etenkin uskonnon tai julkisuuteen tottumattomien henkilöiden kustannuksella tahtoo nostaa meteliä, käsikirjoittajien pitää uskaltaa "keksiä ja kolistella". Tuottaja varmistaa, että kolina pysyy ohjelmatoiminnan säännösten rajoissa.

Välillä Ruohoranta kierrättää käsiksen riskikohtia pomoillaan. Silti sensuuri ei ole iskenyt.

"Tai kerran poistettiin yksi *mulkku*, kun Ylen ohjelmissa oli ollut niin paljon kiroilua." ●

Cykelvänner. Lone Wigestam och Katarina Lind jobbar på Yle Östnyland i Borgå. Under somrarna använder Wigestam redaktionscykeln ibland men oftast blir det bil.

Så här rör sig redaktörerna

LINA LAURENT, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

När journalister ska ut på uppdrag sätter de sig vanligen i en bil – men vem är det som kör? Vi har kartlagt redaktionernas bilanvändning och utrett vem som åker mest kollektivtrafik.

Lone Wigestam släpar ner Yle Östnylands redaktionscykel för de branta trapporna. Cykeln förvaras på redaktionen. Den mörkblå ramen pryds av en gul text, "Radio Vega Östnyland" och på styret hänger en korg.

"Praktisk att lägga utrustningen i", säger Wigestam som jobbat på Yles redaktion i Borgå sedan 2013.

Wigestam gör främst inslag för TV-Nytt och använder vanligen en av redaktionens bilar när hon beger sig ut på uppdrag. Ifall bilarna är upptagna kan hon låna en från den finska systerredaktionen, något som är kutym på hela Yle. Är formatet radio eller webb och plat-

sen Borgå centrum, då väljer hon cykeln.

"Det är det snabbaste sättet att röra sig i stan. Jag tror folk skulle använda redaktionscykeln oftare om vi inte behövde bära den upp och ner för trapporna."

JOURNALISTENS kartläggning visar att Yle Östnyland är rätt typisk när det handlar om hur journalisterna tar sig till sina arbetsuppdrag. Finns den som ska intervjuas i närheten väljer de flesta att promenera och redaktionen har, liksom nästan alla redaktioner, en egen cykel (och en hjälm) som används sporadiskt – främst på somrarna och mest av sommarvikarierna. Att åka taxi är ytterst sällsynt – undantaget

Svenska Yles redaktion i Böle i Helsingfors.

Utanför huvudstadsregionen är redaktionsbilen fortskaffningsmedlet nummer ett – egna bilar används vid behov. Körkort är önskvärt, på många redaktioner absolut nödvändigt.

"Folk får inte ens sommarjobb om de inte har körkort. Vi kan inte skicka runt anställda med taxi", säger **Ulrica Lövdahl**, chef för nyheter och aktualiteter på Yle Österbotten.

Det finns endast en redaktion där kollektivtrafik används mer än redaktionen eller redaktörernas egna bilar och det är *Hufvudstadsbladet*. **Katarina Koivisto**, administrativ redaktionschef, uppskattar

Folk får inte ens sommar- jobb om de inte har körkort. Vi kan inte skicka runt anställda med taxi.

Ulrica Lövdahl,
chef för nyheter och aktualiteter,
YLE Österbotten

"Jag vågar inte gissa vad det kan bero på. Det kanske finns något könsrollstänk i frågan men jag hoppas att det inte är så. Jag skulle vilja se på mitt yrke som jämställt."

På Nya Åland säger journalisten **Karin Erlandsson** att det alltid är fotografen som kör, åtminstone i de lägen då fotografen är man och reportern kvinna.

Kristoffer Åberg, fotograf (och redaktionens bilansvariga) på tidningen *Östnyland*, skaffade en egen bil för ett år sedan bland annat för att vara säker på att alltid ha en bil till hands på jobbet. Han kör alltid.

"Skrivande journalisten måste ofta läsa på och de gör det i bilen. Och jag är en jätligt bra chaufför." ●

att närmare 90 procent av resorna görs med allmänna kommunikationsmedel.

"När man reser ska man välja det billigaste kommunikationsmedlet. Vi har flera HRT-kort (Helsingfors-regionens trafik) till redaktörernas förfogande."

PÅ REDAKTIONERNA utanför huvudstadsregionen använder nästan ingen kollektivtrafik.

"Det finns ju ingen vettig kollektivtrafik på Åland", säger tidningen Ålands vd och chefredaktör **Niklas Lampi**.

Han konstaterar att mycket av jobbet görs per telefon men målsättning är att vara mycket ute.

"Det är allra bäst om man kan träffas eftersom den bästa journalistiken görs om du är på plats. Det handlar om kvalitet."

REDAKTIONENS geografiska läge påverkar i allra högsta grad hur journalisterna tar sig till arbetsuppgifter som ligger i närheten. *Nya Åland* flyttade från Dalbo till Mariehamns centrum i december 2016, en sträcka som mäter cirka 3,5 kilometer.

"Tidigare körde vi överallt. Nu kör vi mest till reportage och sportevenemang. I dag har vi gångavstånd till myndigheterna, självstyrelsegården och stadens gallerier", säger chefredaktör **Anna Björkroos**.

Hon säger att journalisterna oftare kollar upp detaljer i jakten på nyheter eller källor.

"Det tar bara 30 sekunder att gå till tingsrätten och nu har vi möjlighet att springa över flera gånger dagligen."

En annan redaktion där en flytt kan bli aktuell i framtiden är *Åbo Underrättelser*, som hållit till i Logomo, som ligger nära järnvägsstationen, sedan hösten 2014.

"Vi undersöker aktivt möjligheten, bland annat för att få mer gatusynlighet och bättre möjligheter att träffa läsarna spontant", säger chefredaktör och vd **Tom Simola**.

I KARTLÄGGNINGEN av redaktionernas bilanvändning finns det en fråga som många undrar över men ingen vet exakt hur det ligger till: Vad händer när en fotograf och en skrivande journalist sätter sig i en bil för att åka på ett gemensamt uppdrag?

På *Vasabladet* svarar nyhetschef **Nina Dahlbäck** att fotografen kör i nio fall av tio.

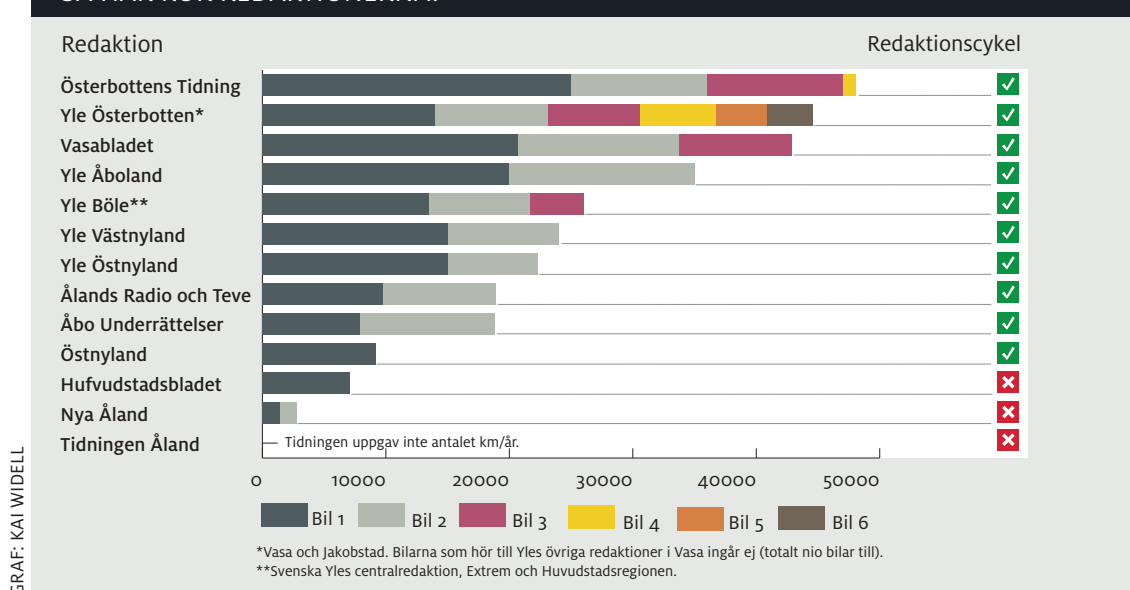
"I mitt eget fall tänker jag att man som reporter vill använda tiden i bilen till något matnyttigt. Man kan förbereda sig, ringa några samtal eller börja skriva på sin artikel redan på hemvägen."

Lotta Lappinen, redaktionsadministratör på *Österbottens Tidning*, tror att fotograferna kör oftare. Frågan har också diskuterats på redaktionen.

"Om det händer något akut, till exempel en brand, så är det egentligen dumt att fotografen sitter bakom ratten. Då skulle det vara viktigt att hon eller han snabbt blir avsläppt."

Lotta Lappinen tycker den traditionella fördelningen är lite märklig.

SÅ HÄR KÖR REDAKTIONERNA:

Framför ens näsa

DAN LOLAX dan.lolax@aumedia.fi SKRIBENTEN ÄR SAMHÄLLSREPORTER PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSE. SKRIVER ÄVEN NYHETSBLGGEN.

Enligt ett slitet uttryck ska en journalist ha näsa för nyheter. Jag vill tillägga

George Orwells ord: "Att se vad som finns framför ens näsa kräver en ständig kamp."

Citatet understryker hur ingenting kan tas för givet. Liksom alltid när något har en mänsklig komponent kan vi inte utgå från att "utveckling" per definition betyder "framsteg", åtminstone inte utan en medveten ansträngning.

Journalister tar inget för givet, eller hur? Ja och nej. Vi är hyfsat bra på att påminna oss själva om det fria ordets flyktighet. Samtidigt har vi svårt att granska oss själva genom de ord vi använder om andra.

Därför var *Helsingin Sanomats* förstasida på kvinnodagen en bra sak. Med endast en tredjedel av sidan fylld ville tidningen visa att man är medveten om hur ojämnt kvinnor förekommer i artiklarna och att man tänker göra något åt det.

Kampanjen handlar om vem som svarar på frågorna. Men lika viktigt är att tänka på vem som ställer frågorna.

I FÖRRA NUMRET av *Journalisten* sa David Mac Dougall på *News Now Finland* att det internationella och mångkulturella Finland inte reflekteras i de redaktionella leden. Han har rätt.

Det finländska medielandskapet, inklusive det finlands-svenska, är monotont. Det här medför flera risker. En är att journalistiken förlorar sin relevans för dem som inte känner igen sig i den.

En är att "vi och dem"-indelingen finns inbakad i det journalistiska greppet, goda avsikter till trots.

Journalistik kan inte reduceras till en uppsättning regler.

"Neutralitet" och "objektivitet" förväxlas med "norm", det vill säga att när det är en journalist som inte överensstämmer med bilden av normfinländare som ställer frågorna så riskerar fokus bli på hen, medan journalistiken faller åt sidan eller misstänkliggörs.

Poängen här är inte att likställa mångfald med hudfärg utan att påstå att den redaktion som inte funderar på sin sammansättning – speciellt när det är dags att rekrytera – gör sig själv en björntjänst.

Det handlar inte om kvoter – som om det finns ett visst antal att sikta på – utan om att fundera på vad man vill bevaka och hur.

I den övervägningen gäller det att ta med hur det finländska samhället ser ut i dag. Personer med utländskt påbrå utgör kring sju procent av befolkningen.

MEN KOMMER inte de finländska redaktionerna på sikt, och på ett naturligt sätt, bättre spegla samhället i stort?

Här gör sig missförståndet om utveckling och framsteg påmind.

Det som faller sig naturligt är oftast det som är bekvämast. Det som är bekvämast är att fortsätta i samma hjulspår.

Därför behöver de som har något att säga till om aktivt tänka på och tala om hur redaktionerna återspeglar samhället.

Någon vill säkert säga att det räcker med att följa hantverkets principer. Argumentet lyder att det inte ska spela någon roll om journalisten är, till exempel, en infödd medelålders man eller en ung kvinna med invandarpåbrå. Journalistikens krav på objektivitet styr dem båda.

Journalistik kan inte reduceras till en uppsättning regler. Varje enskild journalist verkar som individ och, ja, medelåldersmannen och den unga kvinnan är underkastade samma principer men, nej, de kommer inte att ställa samma frågor.

Deras nyhetsnäsor är olika, kampen för att se vad som finns framför dem likaså.

ANSVARET FÖRPLIKTAR

Rättvis handel, finländskt arbete, ekologisk mat – alla använder de sig av ett varumärke. Orsaken är enkel: konsumenterna ska veta att en produkt är certifierad – och uppfyller vissa villkor.

Därför har även "ansvarsfull journalistik" nu fått sin egen stämpel.

Lanseringen skedde i förra veckan då snart sagt alla chefredaktörer vid de finländska tidningarna – d.v.s. tidningar som är med i Opinionsnämnden för massmedier – publicerade personliga upprop för just ansvarsfull journalistik.

På *Vasabladet* är chefredaktören **Niklas Nyberg** nöjd med kampanjen:

"Det här är ett sätt att påminna läsarna om vad vi står för, och påminna läsarna om att källkritik är viktigt i dagens informationsflöde."

Kampanjen pågår under två veckor men alla medlemsmedier har rätt att använda märket så länge de vill.

Magnus Londen

STIPENDIEBESLUT I APRIL

I april kommer beskedet från Svenska kulturfonden och Konstsamfundet om vilka som får årets journaliststipendier. 120 000 euro ligger i potten fördelade på tre olika helheter.

Den första och största andelen är avsedda för journaliststuderande som ska göra sin obligatoriska praktik. I år sökte omkring trettio studerande om understöd.

Den andra helheten handlar om språkbad för etablerade journalister i både Sverige och Svenskfinland. Blott nio stycken har sökt understöd, vilket är ungefär lika många som tidigare. Fyra eller fem kan vänta sig ett ja.

"Det är en viktig del av det svenska språket i Finland att vi har bra journalister med ett gott språk. Jobbar man i Sverige sprider man dessutom information om Svenskfinland", säger kulturombudsmannen **Annika Prähl** vid Kulturfonden.

Den tredje helheten kallas kort och gott journaliststipendier. I år ligger fokus på konstkritik, med endast åtta sökande.

"Konstkritiken är ju aktuell på många fronter, och vi får ofta förfrågningar om det, därför är det ett prioriterat område", kommenterar Prähl.

Magnus Londen

etiikka

Kerran uutisoitu pysyy verkossa

MARJA HONKONEN, TEKSTI • ANNAKAISA JORMANAINEN, KUVA

JSN:n uusi lausuma muistuttaa, että digijalanjälkeä voi siistiä vain poikkeustapauksissa.

”Internetiin laitettu pysyy siellä ikuisesti” pätee ajatelmattomiin some-postauksiin, kyseenalaisiin kännikuviin – ja lähes aina verkkojuttuihin.

Julkisen sanan neuvosto antoi 7. maaliskuuta uuden lausuman, jonka mukaan aiemmin julkaistuja journalistisia verkkosisältöjä voi muokata tai poistaa ulkopuolisen pyynnöstä vain, jos ne aiheuttavat kohtuuttomia seurauksia yksityishenkilölle.

Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että jutun tiedot vaarantavat jonkun turvallisuuden. Muutoksia voi harkita myös, kun kyse on nuoruuden rötöksiin, lasten asemaan tai terveydentilaan liittyvistä tiedoista.

”Hiljakkoin eväsin pyynnön poistaa henkilön työpaikan nimi jälkikäteen tekstistä.

Satu Takala, päätoimittaja, Ilkka

Toisessa vaakakupissa on yleisön oikeus tietää. Esimerkiksi pelkkä elämäntilanteen muutos ei ole peruste muokkaamiselle.

JSN PERUSTELI lausumaa sillä, että tiedotusvälineiden aiheesta saamat pyynnot ovat lisääntyneet.

Esimerkiksi Yle saa kuukausittain useita vanhojen juttujen poistopyyntöjä, etiikkapäällikkö Timo

Huovinen kertoo. Niitä ei tilastoida, mutta Huovisen näppituntuma on, että määrä on kasvussa.

Syyksi hän epäilee, että myös verkkosisältöjen määrä kasvaa – eivätkä ne katoa eetteriin, kuten radiouutiset.

Osa pyytäjistä myös luulee, että hakukoneyhtiöitä koskeva Oikeus tulla unohdetuksi-periaate koskee mediaa.

Poistoon suostutaan Huovisen mukaan erittäin harvoin. Yleensä pyyntö liittyy henkilökohtaista tietoa sisältävään juttuun, ja on sinällään ymmärrettävä.

”Mutta kun tulkin laittaa yleiselle tasolle, emme voi suostua siihen. Se olisi historian uudelleenkirjoittamista”, Huovinen sanoo.

Yhdessä tapauksessa kuntavaaliehdokas pyysi tietojensa poistamista vaalien jälkeen Ylen vaalikoneesta, tuloksetta.

”Ehdokas ihmetteli, että ovatko tiedot siellä maailman tappiin. Hänelle joutui vastaamaan, että ovat”, Huovinen kertoo.

Ylellä on asiasta myös oma, tarkempi ohjeensa. Sen mukaan poisto voi olla perusteltu esimerkiksi rikoksen uhria suojellessa.

ILKKAAN POISTOPYYNTÖJÄ tulee harvoin. Päätoimittaja Satu Takala kertoo, että pyynnot liittyvät yleensä vanhoihin rikosuutisiin.

”En muista, että näiden poistamiseen olisi ollut mitään todellisia perusteluja, koska tuomitun nimi tulee lehteen vain vakavista rikoksista. Eli ei ole poistettu.”

Takala muistaa poistaneensa jutun, joka liittyi henkilön vanhoihin ”hämäriin” potkuihin, jotka seurasivat netissä. Hän on myös kehottanut ottamaan yhteyttä hakukoneyhtiöön; pelkkä poisto

OTE LAUSUMASTA VERKKOSISÄLTÖJEN POISTAMISEN PERUSTEISTA

Neuvoston mukaan päätoimittaja voi suostua poistamaan tiedotusvälineen julkaiseman verkkosisällön, jos siitä on päätoimittajan arvion mukaan selvästi kohtuuttomia seurauksia yksityishenkilölle. Näitä seurauksia on arvioitava suhteessa yleisön tiedonsaantioikeuteen, joka on keskeinen osa sananvapautta.

Päätoimittajan harkintavaltaan kuuluu myös jutun osien, kuten yksittäisten nimien tai kuvien, poistaminen. Tällaisesta jutun jälkikäteisestä muokkaamisesta tulee kertoa yleisölle.

LUE KOKO LAUSUMA:JSN.FI

verkkolehdestä ei poista tietoa netistä.

Muutospyyntöjä tulee paljon, usein muun palautteen joukossa.

”Esimerkiksi hiljakkoin eväsin pyynnön poistaa henkilön työpaikan nimi jälkikäteen tekstistä, koska työnantaja ei ollut pitänyt jutusta ja kuulemma potkut uhkaavat. Asia ei poistamalla muuksi muutu ja muutoksista pitää kertoa lukijalle. Se vasta olisi korostanut asiaa”, Takala kertoo.

JSN HUOMAUTTAA, että jutut on syytä säilyttää koskemattomana jossain, esimerkiksi näköislehdessä. Se painottaa myös, että jutut pitäisi tehdä alusta lähtien harkiten.

Esimerkiksi mielenterveysasioita käsittelevä *Tunne ja mieli* -lehti keskustelelee ”selviytymistarinoiden”

verkkojulkaisusta haastateltavan kanssa etukäteen, päätoimittaja Sirkku Immonen kertoo.

”Haastattelutilanteessa kannattaa olla valppaana. Joku voi olla jossain kohtaa toipumistaan hyvinkin avoin, mutta kun kuntoutuminen etenee, asiaa katsoo toisesta näkökulmasta”, hän sanoo.

Lehti ei ole saanut poistopyyntöjä, mutta jos niitä tulisi, herkkä aihepiiri on otettava Immonsen mielestä huomioon.

”Vakavissa mielenterveysongelmissa ketään ei voi pakottaa esiintelijaksi.” ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää

ANU NOUSIAINEN, 52

- Helsingin Sanomien Kuukausiliitteen toimitaja, VTM.
- Työskennellyt HS:ssa vuodesta 1989 eri toimituksissa ja Kaukoidänkirjeenvaihtajana. Journalist Fellow Oxfordin yliopiston RISJ-instituutissa 2013.
- Bonnierin Vuoden journalisti 2011, Sanomalehtien liiton Paras juttu -palkinto 2013.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

Matkaaja. Paluu sodasta -jutun tekeminen vaati henkistä matkailua Helsingistä Syyriaan ja nykyisyydestä menneeseen. "Kun kertoo vierastaistelijailmiöstä, pitää selvittää, mitä Syyriaan lähteneet tiesivät sodasta tapahtumahetkellä. Asioita ei voi tulkita sen läpi, mitä nyt tiedetään", Anu Nousiainen sanoo.

Mitä Syyriassa tapahtui?

NINA ERHO, TEKSTI ● HELI BLÅFIELD, KUVA

AURORA RÄMÖN JA ELINA JÄRVISEN VALINTA

Suomen Kuvalehden toimittajat **Aurora Rämö** ja **Elina Järvinen** valitsivat esiteltäväksi **Anu Nousiainen** Kuukausiliitteessä 6. toukokuuta 2017 julkaistun jutun Syyriaan sotaan lähteneistä suomalaisista muslimimiehistä:

"Anu Nousiainen on Suomen paras toimittaja. Hänen aiheensa ovat suuria ja vaikeita, materiaalinsa vastaansanomaton ja tekstinsä poikkeuksetta hienosti rakennettuja.

Nousiainen on seurannut vuosia Suomesta Syyriaan lähteneitä nuoria ja kirjoittanut heistä kaksi erinomaista juttua. Ne ovat jääneet ainoiksi Suomessa."

"Juttuprosessi alkoi jo loppukesällä 2014. Tein silloin juttua nuorista suomensomalialaisista, jotka olivat lähteneet Syyriaan sotaan. Samalla tapasin muslimiksi kääntyneen suomalaisen miehen ja aloin pitää häneen yhteyttä. Hänellä oli kiinnostava tausta, ja hän oli opiskellut pitkään Pohjois-Afrikassa", sanoo Kuukausiliitteen toimittaja **Anu Nousiainen** viime toukokuussa ilmestyneestä *Paluu sodasta* -jutustaan.

"Muutaman kuukauden kuluttua tuli uutinen, että KRP oli pidättänyt tämän **'Villen'** ja kolme muuta, ja heitä epäiltiin terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä murhista. Se vaikutti oudolta verrattuna siihen, mitä terrorismilla kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa tarkoitetaan.

Keväällä 2017 lähdin selvittämään, mitä miehet olivat tehneet matkustettuaan Syyriaan ja mitä tapahtui, kun he palasivat Suomeen. Kokosin massiivisen aikajanan, jossa peilasin miesten kertomuksia ja valokuvia muihin tietoihin sotatapahtumista ja kymmenistä ryhmistä, joita siellä toimi. Taustatyöhön verrattuna itse kirjoittaminen vei paljon vähemmän aikaa.

Poikkeuksellista jutussa oli se, että aihe oli niin monimutkainen ja vaikea. Mietin, onko minulla ollenkaan samat tiedot kuin miehillä ja KRP:lla.

Vaikka miehet eivät ole jutussa nimillään, julkisuuteen tuleminen oli iso asia, koska terrorismi on niin pelottava sana ja Syyrian sotaan lähteneet on julkisesti demonisoitu. Palautetta jutusta ei juuri tullut. Ehkä kommentoimista helpompaa oli jäädä odottamaan, tuleeko syytteitä.

Kun oikeudenkäynti alkoi, viranomaisten näkökulma painottui mediassa. Itselleni oli tärkeää, että myös syytettujen ääni sai kuulua. Kun oikeuden ratkaisu tuli ja terrorismisyytteet hylättiin, tietenkin olin helpottunut. Jos tuomio olisi tullut, olisin kyllä ihmetellyt sitä tietojeni valossa.

Jos en olisi pitänyt Villeen yhteyttä niin pitkään, en olisi varmaan uskaltanut lähteä tekemään juttua. Vaikka 'ihmistuntemukseen' olisi naiivia luottaa, jonkinlaisen käsityksen ihmisestä ja hänen ajatusmaailmastaan saa, kun puhuu monta kertaa, kysyy kysymyksiä ja saa vastauksia."

Kriittisesti kritiikistä

Tämä teksti ei ole ammattiarvostelijan huolella punnitsema, analytytinen kritiikki, vaan vilpitön lukusuositus. Se on hyvä todeta rehellisesti: muu tuntuisi huijaukselta, kun käsiteltävänä on Suomen arvostelijan liiton ensimmäistä kertaa julkaisema *Kriittinen piste* -vuosikirja.

Kriittinen piste jatkaa painotuotteena kokonaan verkkolehdeksi muuntuneen *Kritiikin Uutisten* työtä. Vuosikirja luotaa ajankohtaista kritiikkikeskustelua, suomeksi ja ruotsiksi, monelta kantilta.

Ja miten miellyttävä onkaan lukea, kun analyttisen ajattelun ammattilaiset ottavat analyysin kohteeksi itsensä!

Esimerkiksi kulttuurista omimista ja antiautoritääristä kritiikkiä käsittelevien tekstien ote on henkilökohtainen, ja siksi viehättävä. Ne avaavat maallikolle kritiikon työtä ja sitä ohjaavia periaatteita nöyrällä, käytännöllisellä tavalla.

Tekisi muuten hyvää muillekin julkisia arvioita esittäville ammattiryhmille.

Raikkainta on, ettei kulttuurikritiikistä puhuta sukupuuttoon kuolevana eläinlajina. *Kriittinen piste* osoittaa, että keskustelussa on tilaa vielä muullekin kuin surkuttelulle.

Marja Honkonen

VILLE HÄNNINEN
(TOIM.): KRIITTINEN
PISTE. TEKSTEJÄ
KRITIIKISTÄ 2018.
SUOMEN ARVOSTE-
LIJAIN LIITTO.

Kun toimittajat päätyvät ei-toivotun julkisen keskustelun silmään, heidän on vaikea muistaa, että somekäyttäjät itse asiassa toimivat juuri niin kuin tiedotusvälineet toivovat. Kun me lukijat jaamme ja kommentoimme juttuja, aloitamme klikkaamalla jokaisessa digiartikkelissa olevia jaa-ikoneita. Kun otamme kantaa, osoitamme kiintymystä medioihin ja korostamme niiden merkitystä

Professori Anu Koivunen
Suomen Kuvalehdessä 9. maaliskuuta

Tällä viikolla olen itsekin vastannut useille ihmisille, miksi jossakin tapahtumassa ei ole käyty tai jostakin tietystä asiasta uutisoitu. Sekin kritiikki on toimituksessa kestettävä, kun päätös kerran on toimituksessa tehty.

Uutispäällikkö Kaisa Ylhäinen
Satakunnan Kansassa 10. maaliskuuta

Toimittamiseen on aika ajoin liitetty mystisiä piirteitä tai jopa salaliittoteorioita. Ehkä syy on mediassakin. Se on pysytellyt etäällä norsunluutornissaan. Aittoa vuorovaikutusta ei ole ollut riittävästi.

Päätoimittaja Seppo Rönkkö Savon
Sanomissa 10. maaliskuuta

Media on kenties käyttänyt tietojensa tarkastamiseen päiviä tai jopa kuukausia, jututtanut lukuisia ihmisiä, lukenut satoja sivuja lähdemateriaalia, mutta sitä ei välttämättä näe mistään. Median kannattaa kertoa paljon enemmän vaivannööstään.

Päätoimittaja Jussi Tuulensuu
Aamulehdessä 11. maaliskuuta

Sosiaalisen median, "viidennen valtiomahdin", luoma paine on pakottanut monia tiedon äärelä työskenteleviä avaamaan toimintaansa. Tämä on hieno asia.

Etiikkapäällikkö Timo Huovinen
Ylen verkkosivuilla 12. maaliskuuta

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Viimeä viedään?

Sain viimeisimmän juttuni jälkeen viestin, jonka mukaan sanaa viimeinen käytetään toisinaan väärin. Sanotaan esimerkiksi "viimeisten vuosien aikana", kun pitäisi sanoa "viime vuosien aikana". Onko tosiaankin käymässä niin, että viimeinen vie viimein tehtäviä?

Näiden sanojen rajankäynti on perinteinen kielenhuoltokeskustelujen aihe. Asiasta kirjoittaa muun muassa **Paavo Pulkkinen** *Kielikellossa* 2/1995 (kielikello.fi). Hän kertoo havainneensa tämän keskeisen eronteon laiminlyöntiä: *viimeinen* viittaa johonkin lopulliseen ja *viime* johonkin tähän mennessä viimeksi esiintyneeseen. Puhutaan siis "talvisodan viimeisistä päivistä" mutta "viime päivien pakkasista".

Sanojen viime ja viimeinen käyttötapoja selitetään laajasti nykykieltä kuvaavassa *Kielitoimiston sanakirjassa* (kielitoimistonsanakirja.fi). Selityksistä käy ilmi, että merkitykset eivät ole yksiselitteisiä.

Viime-sanan yhdeksi selitykseksi annetaan 'viimeinen', kuten lauseessa "tunsi viime hetkensä tulleen". Viimeinen-sanan yhdeksi selitykseksi annetaan 'viime'. Tällaisissa tapauksissa on kyse toistaiseksi viimeksi tapahtuneesta tai ilmestyneestä, kuten lausekkeessa "viimeisten tietojen mukaan".

Toki viime-sanan ensimmäiseksi merkitykseksi määritellään 'nykyhetkeä juuri tai lähinnä edeltänyt, viimeksi ollut, tapahtunut, kulunut'. Ja viimeinen-sanan ensimmäiseksi merkitykseksi mainitaan 'järjestyksessä kaikkien muiden jälkeinen, perimmäinen, äärimmäinen'.

Vielä viime huomio, jotta asia ei alkaisi näyttää liian yksinkertaiselta. Suomen kielen lautakunta päätti jo vuosituhatien vaihteessa, että monien karttama *viimeisin* on tarpeellinen sana. Jos siis haluat sanoa toistaiseksi viimeisen sanan, voit ihan luvan kanssa sanoa – viimeisimmän sanan.

uusiin tehtäviin

KUKA?

Jaana Rautio-Teijonmaa, 55, valittiin maaliskuun alussa *Itä-Savon* vastaavaksi päätoimittajaksi. Hän on hoitanut tehtävää vt:nä tammikuusta lähtien. Rautio-Teijonmaa on työskennellyt *Itä-Savossa* eri toimittaja- ja esimiestehtävissä vuodesta 1988 saakka. Hän on opiskellut muun muassa Alkio-opiston journalismin linjalla ja Jyväskylän yliopistossa.

Vahvasti paikallinen

Olet työskennellyt *Itä-Savossa* 30 vuotta. Miltä tuntuu nousta päätoimittajaksi? Hyvältä. Palo ja into eivät ole sammuneet, ja median muroksen uudet vaiheet ovat aika kutkuttavia. Lihavista vuosista on tultu laihoihin, ja on kertynyt paljon ymmärrystä siitä, mitä kannattaa tehdä ja mitä ei.

Mikä on ollut suurin muutos? Digi on tullut vahvana, mutta kirjoittavat kädet ovat vähentyneet.

Mikä on *Itä-Savon* vahvuus? Paikallisuus. Meidän ei ole syytä kilpailla valtakunnallisista skuupeista, vaan hengittää samaa ilman levikki-alueen ihmisten kanssa. On kerrottava ihmisille tärkeistä asioista, oltava mukana tapahtumissa ja huolehdittava, että ihmiset saavat tietoa, joka on arjen pyörittämisen kannalta oleellista.

Itä-Savo on kasvattanut tavoitavuuttaan, mutta printin lukijamäärä hiipuu. Mitä tehdä? Lehtitilauksien perumisiin liittyvät vahvasti jakelun vaikeudet, kasvu tulee digipuolelta. Meidän pitää kehittää

vahvasti digiosaamistamme ja digituotteitamme, etenkin niiden saatavuutta. Ei pidä enää ajatella, että digituotteet olisivat vain printin jatke.

”Ruoskin itseäni siitä, että olisin aina oikeudenmukainen.

Kesäkuun alussa *Itä-Savo* luopuu sunnuntainumerosta. Onko päätös hyvä? On. Alkusaikähdyksen jälkeen me ja myös lukijat ovat ymmärtäneet, että sunnuntain jakelukustannukset ovat niin suuret, että oman lehden säilyttämisen takia on tehtävä rohkeampiakin päätöksiä.

Keräsitte maakuntakierroksella muutoksesta palautetta. Millaista se oli? Kuvittelin, että se olisi paljon rajumpaa, mutta lukijat ymmärsivät, mistä on kysymys. Ei se mitään silkkihan-sikkailla silittelyä kuitenkaan ollut.

Millainen pomo olet? Ruoskin itseäni siitä, että olisin aina oikeudenmukainen. Säännöt ovat kaikille samat. Haluan myös osallistua – olla mukana päivittäisessä työssä, suunnittelussa ja pohdinnoissa.

Sinulla on taustaa keskustapoliitikkona. Onko se vaikuttanut työhösi toimittajana? Jätin kaikki luottamustehtävät vuonna 2007, kun tulin valituksi esimiestehtäviin. Sitä ennen en kirjoittanut politiikasta. Minulle politiikassa oleminen ei ole koskaan ollut sellaista, että olisin ”herätysliikkeen” jäsen. Silloin kun minulla on poliittinen näkemys, en piilotele sitä, mutta olen journalistina hyvin tietoinen siitä, mitä tarkoittaa olla kaikkien suhteen tasapuolinen.

Pitääkö paikallislehden aina ajaa oman alueensa etua? Pitää. On paljon asioita, jotka vaikuttavat ratkaisevalla tavalla meidän levikkialueemme tulevaisuuteen. Eihän se silti sitä tarkoita, että niitä puolustettaisiin täysin kriittikittömästi.

Marja Honkonen

SATTUU TAPAHTUU

Taksikaapparina Bangkokissa

Kaappasin taksin ja taksikuskin Bangkokissa vuonna 2007.

Thaimaan keikka oli paketissa. Taksi kentälle, kiitos. Kuski kuunteli ohjeet hotellin ovimieheltä ja lähti puikkelehtimaan pilvenpiirtäjien välistä kohti Suvarnabhumia keltavihreällä Toyotallaan.

Olimme olleet toimittaja **Terhi Widthin** kanssa tekemässä juttua pakolaistilanteesta Pohjois-Thaimaassa, Myanmarin rajalla.

Kun iäkäs kuljettajamme pyysi moottoritiellä thaiksi jotain, hoksasimme hänen kaipaavan rahaa tietulliin. Reilun puolen tunnin köröttelyn jälkeen huolestuimme. Matkan kentälle piti olla lyhyempi.

Myös kuskimme huolestui. Hän painoi hätävilkut päälle, kurvasi kahdeksankaistaisen tien pientareelle ja mumisi itseksensä. Yritimme elehtiä, että jatketaan matkaa, tee uukkari, kyllä tämä tästä.

Kuski jatkoi matkaa, mutta ei kääntynyt, vaan pysähteli ja mumisi lisää. Toivoin, että kaveri löytää rukouksillaan pian oikeat jumalat, koska olimme ilmeisesti ajaneet jo kymmeniä kilometrejä liian pitkälle. Missaisimme lentomme.

Kun matka jatkui ohi seuraavan tietullin ja parin muun mahdollisen kääntöpaikan, huusin stop. Kuski totteli. Nousimme ulos. Kuski katsoi minuun pelokkaana ja minä häneen vielä pelokkaampana. Tuijottelun jälkeen viittoilin hänet istumaan taakse ja menin itse rattiin. Kuski näytti entistä kauhistuneemmalta.

Sain auton käyntiin ja liikkeelle. Tosin joka kerta, kun yritin vilkuttaa, pyyhkimet alkoivat vispata. Näimme vihdoinkin ensimmäiset opasteet lentokentälle. Näin taustapeilistä, että kuskikin hymyili.

Ehdimme lennollemme. Se jäi kaivelemaan, että löysikö parkkipaikalle jättämämme kuski koskaan kotiinsa.

Sami Kero

KIRJOITTAJA ON HELSINGIN SANOMIEN VALOKUVAAJA.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Uutta ilmaisu. Ella Kiviniemi opiskelee nyt valokuvataidetta Aalto-yliopistossa ja kertoo taideilmaisun tuntuvalta vapauttavalta. Opintoissaan hän on muun muassa pyytänyt ihmisiä kirjoittamaan hänen kuvaamiinsa kortteihin, mitä ajattelivat metron liukuportaissa. Yhden pääsi kirjoittamaan myös Sabina Sjölund (vasemmalla).

Luontevasti läsnä kameran kanssa

MARJA HONKONEN, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Vuoden lehtikuvasta palkittu Ella Kiviniemi etsii keikoilla yhteyttä kuvattavaan ja rauhaa tekemiseen.

Kun kuvaaja **Ella Kiviniemi** menee keikalle, hän katsoo ensimmäisenä valoa. Jos on kiire, kuvattavan voi pyytää siirtymään sille otolliseen kohtaan, ja kuva syntyy nopeasti.

Mieluiten hän kuitenkin tekee työnsä rauhassa, kuulostellen mil-laiset kuvattavan tunnelmat ovat.

"En ajattele mistään keikasta, että se olisi rutiinikeikka", muun muassa *Aamulehdessä* ja *Keskipo-*

janmaassa työskennellyt Kiviniemi, 26, sanoo.

"Kanssani työskennelleet toimit-tajat tietävät kyllä, että minulla menee aikaa", hän sanoo nauraen.

Parhaimmillaan syntyy yhteys kuvattavaan, ja kameran läsnäolo muuttuu luontevaksi.

Mitään erityisiä rentoutusnik-sejä Kiviniemellä ei ole. Joskus hän muistuttaa, ettei kuvan onnistumi-nen ole kohteesta kiinni.

"Saatan sanoa, että ole rauhassa, on minun vastuullani, että kuvasta tulee hyvä."

SITEN SYNTYI myös Kiviniemen voi-tokas kuva kuolleesta riekosta. Se

otettiin *Hyvän sään aikana* -kirjaa varten, päätyi sen kanneksi ja pal-kittiin Kuvajournalismi 2017 -kisas-a vuoden lehtikuvana.

Ilmastomuutosta käsittelevä *Hyvän sään aikana* syntyi Tampe-reen yliopiston journalistiikan ja kuvajournalismin opiskelijoiden tekemänä, vierailijaprofessori **Han-na Nikkasen** ohjauksessa. Kirjapro-jekti vei kandiopintojaan viimeis-telleen Kiviniemen Kilpisjärven biologiselle tutkimusasemalle.

Otos ei syntynyt heti tutkimus-tekniikan esitellessä pakastettujen eläinnäytteiden kokoelmaa. Kivi-niemi palasi samana iltana otta-maan lisää kuvia, rauhassa.

Riekon kanssa hän vietti kahden pitkän tovin, kunnes olo oli hie-man syyllinen.

"Tuntui, että olin vaivannut sitä jo liikaa."

Hauraan olennon kuvaaminen kun ei lopulta ollut niin kovin eri-laista kuin elävän kohteen.

STILL-KUVIEN OHELLA Ella Kiviniemi on tehnyt videodokumentteja.

"Dokumenttia kuvatessa täytyy olla näkymättömämpi kuin stil-liä tehdessä. Täytyy melkein pidät-tää hengitystä, ettei häiritse tilan-netta." •

LISÄÄ KUVAJOURNALISMI 2017 -KISAN VOITTAJISTA: JOURNALISTI.FI

kolumni

Pimeällä puolella

Freelancekuvajournalistin ovella kol-kuttelee jatkuvasti peikko, joka kyselee, onkohan herralla vielä ensi kuussa töitä. Tämän epämiellyttävän hahmon karkottamiseksi on syytä vilkaista "pimeällä puolelle" eli hankkia asiakkaita myös mainosmaailmasta. Toki vanhatkin asiakkaat tilaavat, mutta kuvajournalismin tehostusvimmassa on viisasta varautua siihen, että eivät tilaa.

Pari juttua on hyvä tietää ennen kuin menee mainosmaailman neuvotteluissa alkua pidemmälle. Ensinnäkin hinnat on kerrottava kolmella. Hommien suunnitteluun ja viilaamiseen menee hitosti aikaa.

”Mainosmaailmasta tarttuu matkaan muutakin kuin stressi.

LAURI ROTKO lauri.rotko@gmail.com KIRJOITTAJA ON HEINOLASSA ASUVA FREELANCEVALOKUVAAJA.

Toisekseen työ tehdään yleensä melko hitaasti. Kun on tottunut, että kuvien pitää olla huomisen lehdessä, väljempi aikataulu tuntuu luksukselta. Art directorin suu napsahtaa äänekkäästi auki, kun kerrot tuuppaavasi valmiit kuvat hänelle ylihuomenna. Joillain kuvajournalismin normeilla voi mainosulottuvuudessa näköjään myös häikäistä.

Mutta ensin olisi myytävä itsensä. Kerran tein myyntityössä oikopolun: Valitsin kymmenen kivaa

tulevaa asiakasta ja näppäilin kaikille saman sähköpostin. Olen taitava siinä ja hallitsen tätä, katso kuvat, ja viesti matkaan. Hommaan kului ehkä tunti. Vuoden markkinoitiponnistelut hoidettu tehokkaasti.

Kukaan ei vastannut.

Sovi ennemmin tapaaminen. Huomioi, että portfolioissa eivät riitä pelkät reparit ja uutiskuvat. Nyt pitää olla nättiä kuvaa, siistiä settiä ja kaunista valoa.

Usein mainostoimistoväki kui-

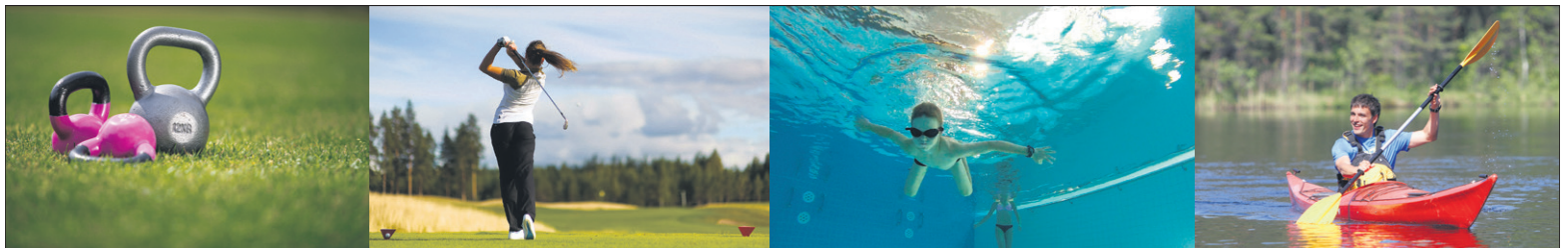
tenkin arvostaa myös lehtityössä rutinoituneen tekijän kuvien aitous. Studiokuvia ei portfolion tarvitse pursuta.

Joskus pimeän puolen porukka haluaa, että markkinointikuvat näyttävät lehtikuvilta. Olen usein kuullut, että tavoitteena on saada lehtikuvamaista materiaalia. Sel-laista aitoa, sellaista missä on rosoa.

Pimeällä puolella on kovempi stressi. Hommat venyvät ja täyt-tävät aivokapasiteettia. Silti mainosmaailmasta tarttuu matkaan muutakin kuin stressi. Kun rikkoo vakiintuneen kuvan tekemisen tapansa, huomaa kehittyvänsä myös kuvajournalistina.

Osaamistaan kannattaa hajauttaa. Jos onnistut pistämään toisen jalan pimeälle puolelle, pysyy mainitsemani peikko hyvin todennäköisesti poissa.

Silloin voi huoletta sanoa ei kei-koille, joista ei makseta kunnol-lista korvausta.

Viikon lomalle Vierumäelle

Journalistiliiton Vierumäen lomahuoneistojen viikot kesälle ja syksylle (25.5. – 26.10.2018) ovat nyt haettavana. Vaihtopäivä on perjantai. Hakea voi vain kokonaisia viikkoja.

Hakuaika päättyy tiistaina 3. huhtikuuta 2018 kello 16.

Haku tapahtuu lomakkeella: <https://journalistiliitto.fi/fi/jasenpalvelut/liiton-lomapaikat/vierumaki/vierumaen-hakulomake/>

Hinnat:

595 €/vko ajalla 25.5. – 21.9.2018

460 €/vko ajalle 21.9. – 26.10.2018.

Varausmaksu on 150 euroa.

Lisätietoa Vierumäen lomatalosta löytyy www.journalistiliitto.fi

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Sydämeltään ay-mies

Tv-ohjaaja **Risto Linnus** kuoli 13. helmikuuta Helsingissä, missä hän oli syntynyt 15. lokakuuta 1939.

Linnus aloitti uransa SF:n valomiehenä 1950-luvulla ja siirtyi Ylen ja Mainos-Taucherin kautta MTV:n palvelukseen. Siellä hän teki varsinaisen elämäntyönsä tv-ohjaajana 1965–1992. Hän toimi myös tv-ilmaisun ja monikameratyöskentelyn opettajana Taideteollisen korkeakoulun elokuvataiteen osastolla parinkymmenen vuoden ajan, ja hoiti välillä määräraikaista professuuria.

Linnus oli ammatissaan laaja-alainen ja kunnostautui erityisesti musiikkiohjelmien ohjaajana. Skaalan toista päättä edustivat lukuisat dokumenttielokuvat.

Sydämeltään Linnus oli ay-mies. Hän toimi MTV:n ohjelmatyöntekijöiden johtotehtävissä 1966–1992, pääasiassa

luottamusmiehenä.

Linnuksen ansiona voidaan pitää, että MTV:n työehdot saatiin vähitellen samalle tasolle Ylen kanssa – tosin aika-aikamaisen vääntöjen jälkeen. Riston suoruus ja tinkimättömyys tekivät lähtemättömän vaikutuksen vastapuolen neuvottelijoihin. Henkilökohtaiset suhteet säilyivät kuitenkin hämmästyttävän hyvinä.

Linnus toimi useita vuosia RTTL:n ja SSL:n hallituksissa. Hän oli RTTL:n kunniajäsen.

Juha Rosma
KIRJOITTAJA ON

RISTO LINNUKSEN KOLLEGA JA YSTÄVÄ.

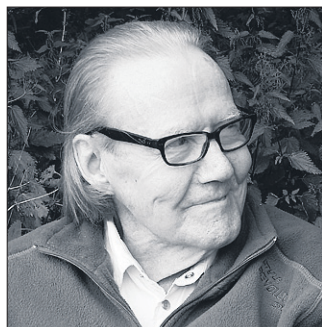
Iloinen velikulta

*Turun Päivälehd*en entinen toimittaja **Juhani Airas** kuoli 5. helmikuuta Raisiossa. Hän oli syntynyt 30. syyskuuta 1940 Mikkelissä.

Airas aloitti toimittajana 1960-luvulla *Vapaus*-lehdessä, siirtyi *Helsingin Sanomien* Mikkelin toimittajaksi, ja kirjoitti myös *Ilta-Sanomiin* ja *Viikkolehteen*. Pisimmän uransa hän teki *Turun Päivälehdessä* toimitussihteerinä ja työmarkkinatoimittajana.

Journalistiliiton jäsenkortti vuodelta 1967 esittelee nuoren komean miehen. Pitkä ay-ura huipentui 1998, kun Airas sai kuudennessa liittokokouksessaan, kunniavieraana, ansiomerkin ja myöhemmin lehtimieseläkkeen. Airas toimi liittovaltuutettuna, valiokunnissa sekä *Turun Sanomalehtimiesyhdistyksen* luottamustehtävissä.

Toimitusosastossa, sen puheenjohtajana ja pääluot-

tamusmiehenä Airas nosti yhteishenkeä, pisti asioita toimeksi ja toi uusia ideoita. Hän rakensi toimivat suhteet ay-liikkeen ihmisiin ja nosti näin *Turun Päivälehd*enkin arvoa.

Seuramiehenä hän oli loistava ja osasi myös kuunnella. Airas oli hyvä toimittaja, joka nautti työstään. Jussin luonteesta kertoo, että hän eläkkeelläkin mietti, oliko osannut riittävästi kannustaa nuorempia kollegoita. Poika-kaus säilyi loppuun asti.

Sini Silvän

KIRJOITTAJA ON JUHANI AIRAKSEN
TYÖTOVERI *TURUN PÄIVÄLEHDESTÄ*.

VUODEN JOURNALISTI HAASTAA AVOIMUUTEEN

Vuoden journalistina palkittu Ylen *Ykkösaamun* juontaja **Olli Seuri** haastoi juhlapuheessaan kirkastaamaan journalismin perustehtäviä ja erottautumaan muusta sisällöntuotannosta. Mitä se siis tarkoittaa?

Ainakin avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, Seuri sanoo *Journalistille*. Siis esimerkiksi arvopohjan avaamista, sen mukaan toimimista, virheiden myöntämistä ja niiden korjaamista.

"Journalistien pitäisi käydä keskustelua yleisön kanssa", hän sanoo.

"Sen, että juttujen taustoja avataan, pitäisi olla itsestään selvää. Mutta näinhän se ei ole."

Seurin mielestä median rooli portinvartijana oli luonteva ennen digiaikaa. Enää ei kuitenkaan voi ajatella, että journalistinen työ päättyy jutun julkaisuun.

Seuri uskoo, että hänen valinnallaan haluttiin palkita paitsi *Ykkösaamun* syventävä ja asiapitoinen journalismi myös suoran radiolähetyksen tapa luoda tilaa aidolle

keskustelulle. Polarisoitumisen sijaan argumentit kohtaavat toisensa ja esimerkiksi tutkijat pääsevät rauhassa kertomaan näkökantansa.

"Ehkä tämä aika jollain tapaa kaipaa sellaisia tiloja", Seuri sanoo.

Suuret journalistipalkinnot jaettiin 14. maaliskuuta. Vuoden jutun palkinnon voittivat *Turun Sanomien* ja STT:n toimittajat koululaisiin kohdistunutta seksuaalista häirintää käsitelleistä jutuista. *Helsingin Sanomien* toimittajien **Minna Passin** ja **Susanna Reinbothin** Keisari Aarnio palkittiin vuoden kirjana ja lehden *Musta Laatikko* -esitysten sarja vuoden journalistisena tekona.

Päivää myöhemmin palkintoja sateli Aikakausmedian Edit-gaalas. Siellä palkittiin muun muassa vuoden aikakauslehtitoimittajana *Kodin Kuvalehden* toimittaja **Anna Sillanpää**.

Visuaalisen journalismin Timantti-palkinnon sai maaliskuun alussa *Helsingin Sanomien* reportaasisarja *Kuvia Suomesta*.

Marja Honkonen

Etsi Xpertti

**ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI
ILMAN HAKUSANOJA,
AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.**

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja

SUOMEN AKATEMIA

TOIMITUSHARJOITTELIJA/KESÄTOIMITTAJA

Ruotsin Suomalainen -lehti hakee toimitusharjoittelijaa/kesätoimittajaa lehden toimitukseen Tukholmaan. Paikka on tarkoitettu uransa alkuvaiheessa olevalle suomenkieliselle journalistiopiskelijalle. Mahdollisuus oppia perinteinen sanomalehtijournalistityö käytännössä kaksikielisessä ympäristössä. Palkka alan sopimusten mukaan, mahdollisuus asuntoon.

Lisätietoja: Päätoimittaja Tapani Kekki, puh. +46 70 5483 502
www.ruotsinsuomalainen.com

Hakemukset osoitteeseen
rspress@telia.com
20. huhtikuuta mennessä.

RS PRESS AB 08-10 02 07 - rspress@telia.com - www.ruotsinsuomalainen.com

Paikka löytyi nuorena. 26-vuotias Anna Sievälä aloitti kesätoimittajana Karjalaisessa vuonna 2011 ja on siitä lähtien työskennellyt lehdessä.

Yhteistä etua ajamassa

JANNE SALOMAA, TEKSTI • JOHANNA KOKKOLA, KUVA

SJL:n valtuustossa aloittava Anna Sievälä haluaa lisää koulutusta ja yhdistysten yhteistyötä.

Lisää ja monipuolisempaa koulutusta. Siinä Journalistiliiton uuden valtuuston varsinaisena jäsenenä joulukuussa aloittavan **Anna Sievälän** ykköstavoite tulevalle nelivuotiskaudelle.

”Kun moni työnantaja ei enää halua tai pysty tarjoamaan riittävästi mahdollisuuksia kehittää itseään, on liitolla paikka ja velvollisuuskin tarjota koulutusta, joka auttaa pysymään alan muutoksen perässä”, *Karjalaisessa* toimittajana työskentelevä Sievälä sanoo.

Hän on myös Pohjois-Karjalan Journalistiyhdistyksen puheenjohtaja.

Sievälä toivoo osaamista vahvistavia, lyhyitä täsmäkoulutuksia.

”Vaikka verkko-otsikoinnista, datajournalismin perusasioista ja somevideoiden teosta. Ja täältä

susirajalta katsottuna tärkeää on, että koulutuksiin voi osallistua myös etänä.”

Sievälä toivoo myös, että alueellisissa koulutuksissa ja muissa tapahtumissa lehdistön yhdistykset, yleläiset ja freelancerit yhdistäisivät voimansa.

”Sellaisilla alueilla, missä porukkaa on vähän, ei ole järkeä tehdä kaikkea erikseen.”

Hänen oman yhdistyksensä perinteisiin kesäjuhliin Liperin saarella ovatkin tervetulleita muiden yhdistysten jäsenet ja liittoon – vielä – kuulumattomat.

”Juhlat ovat olleet hyvä keino saada uusia jäseniä.”

MYÖS SIEVÄLÄN OMA tie vuonna 2012 liittoon kulki Liperin kautta. Seuraavana vuonna hänestä tuli 21-vuotiaana Pohjois-Karjalan journalistien sihteeri.

”Päätin lähteä, kun silloinen yhdistyksen puheenjohtaja kysyi suoraan. Uskon, että valtaosaa kiinnostaa vaikuttaminen,

jos vain heitä pyytää lähtemään mukaan.”

Yhdistyksensä puheenjohtajaksi hänet valittiin 2016. Valtuuston varajäseneksi hänet valittiin jo 2014. Sitä kautta hän on päässyt muutamaankin kokoukseen äänestämään.

”Kokouksissa asioista todella keskustellaan ja jopa väitellään tarvittaessa, eli valtuusto ei ole mikään kumileimasin vaan oikeasti vaikutusvaltainen.”

Järjestötyöt, kuten tapahtumat, budjetti, yhdistyksen vapulehti ja liiton asioihin perehtyminen, työllistävät kiireisimmillään noin 15 tuntia viikossa. Silti kollegoiden ja – itsensä – hyväksi työskentely palkitsee, Sievälä vakuuttaa.

”On paljon mukavampaa tehdä töitä sellaisessa työyhteisössä, jonka jäsenet voivat hyvin. Liiton ja yhdistyksen kautta voi vaikuttaa siihen, että ihmisille on tarjolla paitsi tukea työelämään myös vastapainoa työlle vapaa-ajalla.” ●

TURUN SANOMAT VÄHENTÄÄ TOIMITUKSESTA KAHDEKSAN

Turun Sanomien yt-neuvottelut ovat päättyneet. Neuvottelujen seurauksena työntekijöiden määrä vähenee asteittain yhdellätoista, joista toimituksen osuus on kahdeksan.

Vähennykset toteutetaan osin eläköitymisten ja vapaaehtoisten järjestelyjen avulla.

Nina Erho

INSPIRAATIOTA VISUAALISUUTEEN

Journalistiliitto järjestää 14. toukokuuta *Visuaalisen journalismin mestariluokka* -koulutuksen, jossa esiintyvät Miamin yliopiston professori **Alberto Cairo** sekä joukko Suomen osaavimpia datan visualisoijia.

Heidän joukossaan ovat palkitun *Tieto näkyväksi* -kirjan tekijät **Juuso Koponen** ja **Jonatan Hildén** sekä **Peteri Bülow Ylestä**, **Hannu Kyriäinen** *Suomen Kuvalehdestä* ja **Juhani Saari-nen** *Helsingin Sanomista*.

Päivän kestävä koulutus on tarkoitettu visuaalisen journalismin parissa työskenteleville liiton jäsenille. Se järjestetään Pääpostin auditoriossa Helsingissä. Osallistumismaksu on 25 euroa, ja ilmoittautuminen aukeaa huhtikuussa viikolla 14.

Lisäksi liitto tarjoaa samana päivänä visuaalisen lukutaidon eväitä Alberto Cairon yleisötilaisuudessa, joka alkaa Helsingin yliopiston Tiedekulmassa kello 17.

Nina Erho

Yhdistykset

ETELÄ-POHJANMAAN Sanomalehtimiesyhdistyksen EPSY:n vuosikokous on lauantaina 24. maaliskuuta kello 12 Kyrö Distilleryssä Isossakyrössä. Sääntömääräisten asioiden lisäksi käsitellään SJL:n valtuuston jäsenten ja varajäsenten valinta. Puhujana valtiotieteiden tohtori **Mari K. Niemi**.

SUOMEN FREELANCE-JOURNALISTIEN SFJ:n sääntömääräinen vuosikokous on lauantaina 7. huhtikuuta kello 15 Helsingissä Villa Kivessä, Linnunlaulutie 7. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Kokous valitsee yhdistyksen valtuutetut ja varavaltuutetut Journalistiliiton valtuustoon. Lisätietoa ja ilmoittautumiset osoitteessa www.freet.fi

MEDIKUNNAN TOIMINNAN- JOHTAJAKSI HANNA KOKKONEN

Työosuuskunta Mediakunnan toiminnanjohtajan sijaiseksi on valittu **Hanna Kokkonen**, 39. Kokkonen kahden vuoden pesti alkaa 6. huhtikuuta.

Kokkonen kertoo seuranneensa Mediakunnan nyt reilun vuoden mittaista taivalta alusta lähtien.

"Se on omanalaisensa menestystarina", Kokkonen sanoo.

"Kun näin hakuilmoituksen, ajattelin, että tehtävässä voisin hyödyntää aiempaa kokemustani ja tukea freelancereita työmarkkinoilla entistä vahvemmin."

Kokkonen siirtyy Mediakuntaan Otavan Oppimisen palveluista, missä hän työskennellyt toimituspäällikkönä. Hänen tehtäviinsä on kuulunut muun muassa freelance-reiden töiden organisointi, perehdyttäminen, koulutus ja tuki.

"Olen työskennellyt pitkään ostajien ja asiakkaiden puolella, ja sitä kautta voin tuoda uutta näkökulmaa Mediakunnan toimintaan", Kokkonen sanoo.

Hän on työskennellyt myös sisäl-
tökoordinaattorina, tuottajana,

kustannuspäällikkönä ja kustannustoimittajana. Koulutukseltaan Kokkonen on suomen kielen maisteri, ja hän opiskelee toista tutkintoa kotitaloustieteestä.

Mediakunnan toiminnanjohtajan paikka vapautui, kun **Maiju Mitrinen** siirtyi projektitehtäviin Startup Refugees-verkoston.

Marja Honkonen

KUVA: KAI WIDELL

Uusi kasvo. Hanna Kokkonen toivoo voivansa tuoda Mediakunnan toimintaan näkökulmaa ja uusia ideoita asiakkaiden puolelta.

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti

94. vuosikerta 23. 3. 2018

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRUCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU
5/2018 aineisto 4.4.
ilmestyy 13.4.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi › ilmoittajille
044 755 5002

VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarencatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

*Suomen Journalistiliitto on
ammattijärjestö, jonka tehtävä on
valvoa journalistien ja journalismin
etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintä-
alan ammattilaisista, kuten toimittajista,
kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja
kustannustoimittajista.*

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Bensaa ja mielenhallintaa talviyössä

Tuottaja Janne Tervola on aina rakastanut tekniikkaa ja moottorilla kulkevia välineitä. Talviyössä täydelliset ajolinjat ja pyörän hallinta vaativat kaiken keskittymisen.

MINTTU-MAARIA PARTANEN, TEKSTI • VILLE MÄNNIKKÖ, KUVA

Talvisessa metsässä on pimeää. Ensiksi kuuluu pärinä. Moottorin kierrokset nousevat ja laskevat Vantaan Moottorikerhon radalla. Pimeyttä halkoo kaksi kirkasta valokeilaa. **Janne Tervola** jarruttaa syvässä urassa, tasapainottaa kaarteissa jalallaan ja painaa kaasua lumi pölyten.

”Paras hetki on, kun ajoitus osuu täydellisesti. Mutkassa vauhti ei hiljene, vaan siitä pääsee ulos ilman, että vauhti kuolee”, Tervola fiilistelee.

Kun Tervola oli kaksivuotias, hänen äitinsä päätti kokeilla, kuinka kauan poika jaksaa tuijottaa lumiauraa. Äidille tuli ensiksi kylmä, joten poika piti lopulta tuoda sisälle.

”Jostain syystä moottorilla kulkevat välineet ovat aina kiinnostaneet minua”, Tervola sanoo.

Pyöriä hän harrastaa jo kolmannessa polvessa. Isoisällä oli Harley Davidson, isällä englantilaisia pyöriä. Ensimmäisen moponsa Tervola peri 11-vuotiaana ukiltaan.

”Inttiaikana olin hetken ilman pyörää, koska ei ollut rahaa ostaa sellaista. Lainasin lopulta siskoltani rahat käytettyyn pyörään, kun isä ei suostunut lainaamaan.”

19 VUOTTA SITTEN Tervola kysyi prätäkaveriltaan, pitäisikö heidän keksiä viikonloppuihin muutakin tekemistä kuin kaljanjuonti. Tervola kokeili enduroa ja jäi heti koukuun. Hän kuvailee lajia likaisimmaksi tavaksi liikkua kahden pisteen välillä. Endurokilpailuissa ajajat ajavat vaikeissa maastoissa kelloa vastaan.

”Se on kuin rallia ilman kartanlukijaa”, Tervola kuvailee.

Laji vaatii rautaista fyysistä kuntoa. Aja-

ja tasapainottaa pyörää koko ajan keskivartalollaan ja jaloillaan. Treeniajossa Tervolan keskisyke on 165. Peruskunto pysyy yllä polkupyöräilyllä vuoden ympäri.

”Fyysistä kuntoa voi onneksi kompensoida hyvällä tekniikalla. Bodarit väsyvät endurossa eniten, koska he yrittävät kompensoida tekniikkaa lihasvoimalla.”

”En menetä hermojani koskaan töissä, kun toimin työkavereiden epävirallisena it-tukena.

Oman ajamisen lisäksi Tervola kouluttaa uusia ajajia lajin pariin.

”Kouluttaminen on antoisaa touhua. Se kehittää myös omaa ajamista, kun opettaa toisille.”

ENDURO PITÄÄ fyysisen kunnon lisäksi huolta myös henkisestä puolesta. Ajaessa ratkaisut pitää tehdä niin nopeasti, ettei töitä ehdi ajatella sekuntiakaan. Uusien ajajien kouluttaminen on opettanut myös kärsivällisyyttä.

”En menetä hermojani koskaan töissä, kun toimin työkavereiden epävirallisena it-tukena.”

Työ teollisuuden aiheiden parissa auttaa ymmärtämään pyörien teknistä kehitystä. Ja jos jokin Alman lehdistä kaipaa uudelle pyörälle testiajajaa, Tervola on aina vapaaehtoinen. Muuten pyöräinnostus on pidettävä töissä kurissa.

”Teollisuuden tekniikoihin keskittyvään lehteen ei voi laittaa kovin montaa juttua kaksipyöräisistä”, Tervola naurahtaa. ●

VAPAAALLA

JANNE TERVOLA

● 47-vuotias Metalliteknikka-lehden tuottaja.

● Työskennellyt lähes koko uransa Metalliteknikka-lehdessä. Toiminut aiemmin MicroPC-lehden avustajana.

● Opiskellut konetekniikkaa Teknillisessä korkeakoulussa.

● Kotoisin Tohmajärveltä Joensuun läheltä, asuu Helsingissä.

● Enduron ajamisen lisäksi opettaa uusia enduroajajia ja kouluttaa Liikenneturvassa uusia moottoripyöräkouluttajia.

◀ **Adrenaliinia lumihan- gessa.** Janne Tervola nauttii talviajosta, sillä ajo- ja kypärävalon kanssa ajamista ei voi Suomessa harjoitella kesällä. "Syvässä lumiurassa pyörä jää pystyyn, kun sen päältä nousee. On ajettava istuen, toisin kuin kesällä, jolloin ajetaan lähes aina seisten."

